A352

श्रीः ॥

अथ श्रीनारदीयपुराणांतर्गत-

गोकर्ण, सेतु, नर्मदा, अवन्तिका,

(माहात्म्यचतुष्टयम्)

इदं

खेमराज श्रीकृष्णदासश्रेष्ठिना

मुम्बय्यां

स्वकीये "श्रीवेङ्कटेश्वर" स्टीम्-यन्त्रालये

मुद्रयित्वा प्रकाशितम्।

पौष संवत् १९६२, शके १८२७.

अस्यसर्वेधिकाराःस्वायत्तीकृताः संति.

१.६९५८

रु. १०/-

॥ श्रीः ॥

श्रीनारदपुराणांतर्गत—

गोकर्णमाहात्म्य ।

॥ मोहिन्युवाच ॥

पुंडरीकपुराख्यानं त्वया प्रोक्तं श्रुतं गुरो॥ गोकर्णस्याख्य तीर्थस्य माहात्म्यं मे समादिश ॥ १ ॥ वसुरुवाच ॥ शृणु मोहिनि वक्ष्यामि तीर्थं पुण्यप्रदं नृणाम्॥गोकर्णाख्यं हरक्षेत्रं सर्वपातकनाशनम्॥२॥पश्चिमस्थसमुद्रस्य तीरेस्ति वरवर्णिनि॥ सार्द्धं योजनविस्तारं दर्शनादपि मुक्तिदम् ॥ ३ ॥ सगरस्यात्मजैर्देवि खनिते भूतले क्रमात् ॥ सागरो वर्द्धितस्त्वारात्प्लावयामास मेदिनीम् ॥ ४ ॥ त्रिंशद्योजनविस्तारां सतीर्थक्षेत्रकाननाम् ॥ ततस्तु त्रिलयाः सर्वे सदेवासुरमानवाः ॥५॥तत्स्थानं संपरित्यज्य सह्यादिगिरिषु स्थिताः ॥ ततो गुह्यं परं तीर्थं गोकर्णाख्यं समुद्रगम् ॥ ६ ॥ चिंतयंतो मुनिवरास्तदुद्धारे मतिं दधुः ॥ ततः संमंत्र्य ते सर्वे पर्वतोपत्यकास्थिताः ॥ ७ ॥ महेंद्राचलसंस्थानं परशुरामं दिदृक्षवः ॥ जग्मुर्मुनिवरा देवि गोकर्णोद्धारकांक्षया ॥

॥ ८ ॥ समारुह्य तु तं शैलं ददृशुस्तस्य चाश्रमम् ॥
प्रशांतक्रूरसत्वाढ्यं सर्वर्तुषु सुखावहम् ॥ ९ ॥ फलितैः
पुष्पितैर्वृक्षैर्गहनं तत्तपोवनम् ॥ स्निग्धच्छायमनौपम्यं
स्वामोदिसुखमारुतम् ॥ १० ॥ तं तदाश्रममासाद्य
ब्रह्मघोषनिनादितम् ॥ विविशुर्हृष्टमनसो यथावृद्धपुरः
सरम्॥११॥ब्रह्मासने सुखासीनं मृदुकृष्णाजिनोत्तरे ॥
शिष्यैः परिवृतं शांतं ददृशुस्तं तपोधनम् ॥ १२ ॥
कालाग्निमिव लोकांस्त्रीन्दग्ध्वा शांतं तपःस्थितम् ॥
ते समेत्य भृगुश्रेष्ठं विनयेन ववंदिरे ॥ १३ ॥ ततस्ता
नागतान्दृष्ट्वा मुनीन्भृगुकुलोद्वहः ॥ अर्घ्यपाद्यादिभिः
सम्यक्पूजयामास सादरम् ॥ १४ ॥ तानासीनान्कृता
तिथ्यानुवाच भृगुनंदनः॥स्वागतं वो महाभागा यदर्थ
मिह चागताः ॥ १५॥ तद्वदध्वं सुविश्वस्ताः करणीयं
मयास्ति यत् ॥ ततोब्रुवन्मुनिश्रेष्ठा यदर्थं राममागताः
॥ १६ ॥ अवेह्यस्मान् भृगुश्रेष्ठ गोकर्णनिलयान्मुनी
न् ॥ खनद्भिः सागरैर्भूमिं यस्मात्तीर्थाद्विवासितान् ॥
॥ १७ ॥ स त्वमात्मप्रभावेण क्षेत्रप्रवरमद्य नः ॥ दातु
मर्हसि विप्रेन्द्र समुत्सर्पार्णवोदकम् ॥ १८ ॥ तच्छ्रुत्वा
वचनं तेषां न्यस्तशस्त्रो व्यचिंतयत् ॥ ततो विचिंत्य

भगवान्धर्म्यं साध्वभिरक्षणम् ॥ १९ ॥ प्रगृह्य स्वधनुर्बाणान्संप्रतस्थे स तैः समम् ॥ सोवरुह्य महेंद्राद्रेर्दिशं दक्षिणपश्चिमाम् ॥ २० ॥ समुद्दिश्य ययौ शीघ्रं स स्वमुल्लंघ्य पर्वतम् ॥ संप्राप्तः सागरतटं सार्द्धं गोकर्णवासिभिः ॥ २१ ॥ मुहूर्त्तं तत्र विश्रम्य वरुणं यादसां पतिम्॥मेघगंभीरया वाचा प्रोवाच वदतां वरः॥२२॥ रामोहं भार्गवः प्राप्तो मुनिभिःसह कार्यवान् ॥ प्रचेतो दर्शनं देहि कार्यमात्ययिकं त्वया ॥ २३ ॥ एवं राम समाहूतो यादःपतिरहन्तया ॥ श्रुत्वापि तस्य तद्वाक्यं नायातो रामसन्निधौ ॥ २४ ॥ एवं पुनः पुनस्तेन समाहूतोपि नागतः ॥ यदा तदाभिसंक्रुद्धो धनुर्जग्राह भार्गवः ॥ २५ ॥ तस्मिन्संधार्य विशिखं वह्निदैवं तु भार्गवम् ॥ अस्त्रं संयोजयामास शोषणाय समग्रहीत् ॥ २६ ॥ ततोस्त्रं स विनिवर्त्य वरुणं प्राह सत्वरम्॥ गोकर्णौ दृश्यतां देव उत्सर्प्य जलं किल ॥ २७ ॥ ततो रामाज्ञया सोपि गोकर्णोदकमाहरत् ॥ रामोपि तं समभ्यर्च्य गोकर्णं नाम शंकरम् ॥ २८ ॥ प्राप्तः पुनर्महेंद्राद्रौ तस्थुस्तत्रैव ते द्विजाः ॥ यत्र सर्वे तपस्तप्त्वा मुनयः शंसितव्रताः ॥ २९ ॥ निर्वाणं परमं प्राप्ताः

पुनरावृत्तिवर्जितम् ॥ तत्क्षेत्रस्य प्रभावेण प्रीत्या भूतगणैः सह ॥ ३० ॥ देव्या च सकलैर्देवैर्नित्यं वसति शंकरः ॥ एनांसि दर्शनात्तस्य गोकर्णस्य महेशितुः ॥ ॥३१॥ सद्यो वियुज्य गच्छन्ति प्रवाते शुष्कपर्णवत्॥ तत्क्षेत्रसेवनरतिर्नृणां जातु न जायते ॥ ३२॥ निर्बंधेन तु ये तत्र प्राणिनः स्थिरजंगमाः ॥ म्रियंते देवि सद्यस्ते स्वर्गं यांति सनातनम् ॥ ३३ ॥ स्मृत्यापि सकलैः पापैर्यस्य मुच्येत मानवः ॥ तद्गोकर्णाभिधं क्षेत्रं सर्वतीर्थनिकेतनम् ॥ ३४ ॥ स्नात्वा क्षेत्रेषु सर्वेषु यजंतश्च सदाशिवम् ॥ लभंते यत्फलं मर्त्यास्तत्सर्वं तत्र दर्शनात् ॥ ३५ ॥ कामक्रोधादिभिर्हीना ये तत्र निवसंति वै ॥ अचिरेणैव कालेन ते सिद्धिं प्राप्नुवंति हि ॥३६ ॥ जपहोमरताः शांता नियता ब्रह्मचारिणः ॥ वसंति यस्मिन्ये ते हि सिद्धिं प्राप्स्यंत्यभीप्सिताम् ॥ ३७ ॥ दानहोमजपाद्यं च पितृदेवद्विजार्चनम् ॥ अन्यस्मात्कोटिगुणितं भवेत्तस्मिन्फलं सति ॥ ३८॥ इत्येतत्कथितं भद्रे गोकर्णक्षेत्रसंभवम् ॥ माहात्म्यं सर्वपापघ्नं पठतांशृण्वतामपि ॥३९॥इति श्रीनारदीयपुराणे बृहदुपाख्याने उत्तरभागेवसुमोहिनीसंवादे गोकर्णमाहात्म्यं समाप्तम् ॥

॥ श्रीः ॥

श्रीनारदपुराणांतर्गत–

सेतुमाहात्म्य ।

॥ मोहिन्युवाच ॥

साधुसाधु द्विजश्रेष्ठ यन्मे रामायणं त्वया ॥ श्रावितं सर्वपापघ्नं नृणां पुण्यविवर्द्धनम् ॥ १ ॥ अधुना श्रोतुमिच्छामि सेतुमाहात्म्यमुत्तमम् ॥ वसुरुवाच ॥ शृणु देवि प्रवक्ष्यामि सेतुमाहात्म्यमुत्तमम् ॥ २ ॥ यं दृष्ट्वा मनुजो देवि मुच्यते भवसागरात् ॥ सेतोः संदर्शनं पुण्यं यत्र रामेश्वरो विभुः ॥ ३ ॥ दर्शनादेव मर्त्यानाममरत्वं प्रयच्छति ॥ रामेश्वरं तु संपूज्य नरो नियतमानसः ॥ ४ ॥ सर्वाः समश्नुते भूतीर्नात्र कार्या विचारणा ॥ चक्रतीर्थमिहान्यच्च वर्तते पापनाशनम् ॥ ५ ॥ स्नानं दानं जपो होमस्तत्रानंत्यं विगाहने ॥ तालतीर्थे तु संप्राप्य यः स्नायात्तत्र मानवः ॥६॥ स उत्तमां जनिं लब्ध्वा मोदते देववद्भुवि ॥ ततः संप्राप्य सुभगे तीर्थे

पापविनाशनम् ॥ ७ ॥ स्नात्वा निर्द्धूतपापोसौ नरः स्वर्गे महीयते ॥ सीताकुंडं ततः प्राप्य स्नानं सम्यग्विधाय च ॥८॥ तर्पयित्वा पितॄन्देवान्सर्वान्कामानवाप्नुयात् ॥ मंगलं तीर्थमासाद्य स्नात्वा मुच्येत पातकात् ॥ ९ ॥ स्नात्वैवामृतवाप्यां तु मानवोमरतां लभेत् ॥ ब्रह्मकुंडे नरः स्नात्वा नरो योगगतिं व्रजेत् ॥ १० ॥ जटातीर्थे नरः स्नात्वा नीरोगो ब्रह्मलोकभाक् ॥ हनुमत्कुंडके स्नात्वा दुर्जयो जायतेरिभिः ॥ ११ ॥ अगस्त्यतीर्थ आप्लुत्य पुत्रवान्धनवान्भवेत् ॥ रामकुंडे प्लुतो मर्त्यो रामसालोक्यमाप्नुयात् ॥ १२ ॥ स्नात्वा लक्ष्मणतीर्थे वै नरो योगगतिं व्रजेत् ॥ जटातीर्थे नरः स्नात्वा नीरोगो जायते भुवि ॥ १३ ॥ लक्ष्मीतीर्थाभिषेकेण लक्ष्मीवान्रूपवान्भवेत् ॥ अग्नितीर्थे नरः स्नात्वा मुच्यते सर्वकिल्बिषैः ॥ १४ ॥ स्नानेन शिवतीर्थे तु शिवलोकगतिर्भवेत् ॥ शंखतीर्थे तु संस्नातो न नरो दुर्गतिं व्रजेत् ॥१५॥ यमुनादिषु तीर्थेषु नरः स्नात्वा दिवं व्रजेत् ॥ कोटितीर्थं तु संप्लुत्य सर्वतीर्थफलं लभेत् ॥१६॥ साध्यामृते प्लुतो याति नरः साध्यसलोक

ताम् ॥ सर्वतीर्थे नरः स्नात्वा लभेत्कामानभीप्सितान् ॥ १७ ॥ धनुष्कोट्यां तु विधिवत्स्नातो मुच्येत बंधनात् ॥ क्षीरकुंडाप्लुतो मर्त्यो भोगानुच्चावचाँल्लभेत् ॥ १८ ॥ कपितीर्थे नरः स्नात्वा न वियोनिं समालभेत् ॥ गायत्र्यां च सरस्वत्यां स्नातो मुच्यते किल्बिषात् ॥ १९ ॥ ऋणमोचनतीर्थादौ स्नात्वा मुक्तो भवेदृणात् ॥ इत्येतत्सेतुतीर्थानां माहात्म्यं गदितं शुभे २० पठतां शृण्वतां चैव सर्वपातकनाशनम् ॥ २१ ॥

इति श्रीनारदीयपुराणे बृहदुपाख्याने उत्तरभागे
वसुमोहिनी संवादे सेतुमाहात्म्यं नाम षट्
सप्ततितमोऽध्यायः ॥ ६७ ॥

॥ श्रीः ॥

श्रीनारदपुराणांतर्गत–

नर्मदामाहात्म्य ।

॥ मोहिन्युवाच ॥

श्रुतं मया द्विजश्रेष्ठ सेतुमाहात्म्यमुत्तमम् ॥ अधुना
श्रोतुमिच्छामि नर्मदातीर्थसंग्रहम् ॥१॥ वसुरुवाच ॥
शृणु मोहिनि वक्ष्यामि नर्मदोभयतीरगम् ॥ चतुःशतं
मुख्यतमं प्रोक्तं तीर्थकदंबकम् ॥ २ ॥ एकादशोत्तरे
तीरे दक्षिणे च त्रिविंशतिः ॥ पंचत्रिंशत्तथा प्रोक्तो रेवा
सागरसंगमे ॥ ३ ॥ ॐकारतीर्थं परितो नगादमरकं
टकात ॥ क्रोशद्वये सर्वदिक्षु सार्द्धकोटित्रयी स्थिता ॥
॥ ४ ॥ कोटिरेका तु तीर्थानां कपिलासंगमे स्थिता ॥
अशोकवनिकायां च तीर्थलक्षं प्रतिष्ठितम् ॥ ५ ॥
शतमंगारगर्तायाः कुब्जाया अयुतं तथा ॥ सहस्रं वायु
संगे तु सरस्वत्याः शतं स्थितम् ॥ ६ ॥ शतद्वयं शुक्ल

तीर्थे सहस्रं विष्णुतीर्थके ॥ माहिष्मत्यां च साहस्रं शूलभेदेयुतं विदुः ॥ ७ ॥ देवग्रामे सहस्रं चोलूके सप्तशती स्थिता ॥ तीर्थान्यष्टोत्तरशतं मणिनद्याश्च संगमे ॥ ८॥ वैद्यनाथे च तावंति तावंत्येव घटेश्वरे॥सार्द्धलक्षं च तीर्थानां स्थितं रेवाब्धिसंगमे ॥ ९ ॥ अष्टाशीति सहस्राणि व्यासे द्वीपशतानि च॥ संगमे तु करंजायाः स्थितमष्टोत्तरायुतम् ॥ १० ॥ एरंडीसंगमे तद्वत्तीर्थान्यष्टाधिकं शतम् ॥ धूतपापेष्टषष्टिश्च सार्द्धकोटिश्च कोकिले ॥११॥ सहस्रं रोमकेशे च द्वादशार्के सहस्रकम्॥ लक्षाष्टके सहस्रे द्वे शुक्लतीर्थे नरेश्वरि ॥ १२ ॥ संगमेषु तु सर्वेषु शतमष्टाधिकं विदुः ॥ कावेर्याः संगमे नंदे तीर्थपंचशती स्थिता ॥ १३ ॥ भृगोः क्षेत्रे च तीर्थानां कोटिरेका व्यवस्थिता ॥ भारभूत्यां च तीर्थानां शतमष्टोत्तरं स्थितम् ॥ १४॥ अक्रूरेशे सार्द्धशतं विमलेशे दशायुतम् ॥ सा सार्द्धकोटिरित्येषा तीर्थसंज्ञा च नार्मदे ॥ १५ ॥ दशादित्यस्य नव च कपिलस्याष्ट वै विधेः ॥ नंदिनः कोटिसंज्ञानि तथैवाष्ट शुभानने ॥ ॥ १६॥ नागाग्निसिद्धावर्तानि सप्तसंख्यानि मोहिनि॥

केदारेंद्रियवारीशनंदिदैवानि पंच वै ॥ १७ ॥ यमेशा
वैद्यनाथाश्च वामनांगारकेश्वराः ॥ सारस्वता मुनीशाश्च
दारुकेशाश्च गौतमाः ॥१८॥ चत्वार एव गदितास्त्रयो
वै विमलेश्वराः ॥ सहस्रयज्ञभीष्मेशास्स्वर्णतीर्थानि
चापि हि॥१९॥धौतपापकरंजेशऋणमुक्तिगुहाह्वयम्॥
दशाश्वमेधनंदाख्यं मन्मथेशाख्यभार्गवम् ॥ २० ॥
पराशरायोनिसंज्ञंव्यासाख्यपितृनंदिकम् ॥ गोपेशमा
रुतेशाख्यं जंगलेशाख्यशुक्तकम् ॥ २१ ॥ अप्सरेशं
पिप्पलेशं मांडव्यदीपकेश्वरम् ॥ उत्तरेशमशोकेशं योध
नेशं च रौहिणम् ॥२२॥ लुकेशं च द्विसंख्याकं प्रत्येकं
गदितं शुभे ॥ सैकोनविंशतिशतं तीर्थान्येकैकशः शुभे
॥ २३ ॥ स्तवकेषु च तीर्थानि द्विशतं च चतुर्दशम् ॥
शैवान्येतानि तीर्थानि वैष्णवानि द्विविंशतिः ॥ २४ ॥
ब्राह्माणि सर्वतीर्थानि शाक्तान्यष्टौ च विंशतिः ॥ तेषु
सप्त च मातॄणां त्रीणि ब्राह्म्याः शुभानने ॥ २५ ॥
वैष्णव्या द्वे तथा भद्रे रौद्री शेषेषु संस्थिता ॥ तथैकं
क्षेत्रपालस्य तीर्थमुक्तं शुभानने ॥ २६ ॥ अवांतराणि
गुह्यानि प्रकटानि च मोहिनि ॥ सार्द्धत्रिकोटितीर्थानि

गदितानीह वायुना ॥२७॥ दिवि भुव्यंतरिक्षे च रेवायां तानि संति च ॥ यस्त्वेतेषु महाभागे यत्र कुत्रापि मानवः ॥ २८॥ स्नानं करोति शुद्धात्मा स लभेदुत्तमां गतिम् ॥ स्नानं दानं जपो होमो वेदाध्ययनमर्चनम् ॥ ॥ २९ ॥ सर्वमक्षयतां याति नर्मदायास्तटे कृतम् ॥ त्र्यहात्सारस्वतं तोयं सप्ताहाद्यामुनं सति ॥ ३० ॥ गांगं सकृत्प्लवात्पुण्यं दर्शनादेव नार्मदम् ॥ इत्येष कथितो देवि नर्मदातीर्थसंग्रहः ॥ ३१ ॥ स्मरतामपि मर्त्यानां महापातकशांतिदः ॥ य इमं शृणुयान्मर्त्यो नर्मदातीर्थसंग्रहम् ॥ ३२ ॥ श्रावयेद्वा पठेद्भद्रे सोपि पापैः प्रमुच्यते ॥ यद्गृहे लिखितं चैतन्माहात्म्यं नर्मदाभवम् ॥ ३३ ॥ विद्यतेभ्यर्चितं तत्र न मारी नाग्निजं भयम् ॥ न राजचौरशत्रुभ्यो भयं रोगभयं न च ॥ ॥ ४ ॥ तद्गृहं पूर्य्यते लक्ष्म्या धनैर्धान्यैर्निरंतरम् ॥ पुत्रपौत्रादिकानां च विवाहाद्यैः सुमंगलम् ॥ ३५ ॥

इति श्रीनारदीयपुराणे बृहदुपाख्याने उत्तरभागे
वसुमोहिनीसंवादे नर्मदातीर्थमाहात्म्यं
नाम सप्तसप्ततितमोध्यायः॥ ७७ ॥

॥ श्री ॥

श्रीनारदपुराणांतर्गत–

अवन्तिकामाहात्म्य ।

॥ मोहिन्युवाच ॥

अत्यद्भुतमिदं विप्र माहात्म्यं नर्मदाभवम् ॥ श्रुतं त्वया निगदितं नृणां पापविनाशनम् ॥ १ ॥ अधुना तु महाभाग ब्रूहि मेवंतिसंभवम् ॥ माहात्म्यं देववंद्यस्य महाकालस्य च प्रभो ॥ २ ॥ वसुरुवाच ॥ शृणु भद्रे प्रवक्ष्यासि ह्यवंत्याः पुण्यदं नृणाम् ॥ माहात्म्यं सर्वपापघ्नं यथावत्परिकीर्तितम् ॥ ३ ॥ महाकालवनं पुण्यं तपःस्थानमनुत्तमम् ॥ यत्र देवो महाकालः स्थितस्तपसि नित्यदा ॥४॥ महाकालवनात्क्षेत्रं नापरं विद्यते भुवि॥ यत्र गत्वा नरो देवि स्पर्द्धते दैवतैः सह ॥ ५ ॥ कपालमोचनं नाम यत्र तीर्थं सुलोचने ॥ तत्र स्नात्वा नरो भक्त्या ब्रह्महापि विशुध्यति ॥ ६ ॥ तथा कलकलेशाख्ये देवमभ्यर्च्य मानवः ॥ विवादे जयमाप्नोति कार्यसिद्धिं च संततम् ॥ ७ ॥ अत्राप्यप्सरकुंडं तीर्थं

तत्राप्लुतो नरः ॥ सुभगो भोगवान्भूयात्साक्षात्कंदर्पसन्निभः ॥ ८ ॥ महिषाख्ये तथा कुंडे स्नातः शत्रूञ्जयेद्रणे ॥ स्नातस्तु रुद्रसरसि रुद्रलोके महीयते ॥ ९ ॥ कुडवेश्वरमासाद्य समभ्यर्च्य विधानतः ॥ व्यापारे लाभमाप्नोति जायते च शिवप्रियः ॥ १० ॥ विद्याधराह्वये तीर्थे नरः स्नात्वा विशुध्यति ॥ मार्कण्डेश्वरमभ्यर्च्य दीर्घायुश्च धनी भवेत् ॥ ११ ॥ संपूज्य शीतलां देवीं नरः कालवने स्थिताम् ॥ विस्फोटकभयं नैव कदाचित्तस्य जायते ॥ १२ ॥ स्वर्गद्वारं समासाद्य स्नात्वाभ्यर्च्य सदाशिवम् ॥ नरो न दुर्गतिं याति स्वर्गलोके महीयते ॥१३॥ राजस्थलं नरः प्राप्य ततः सामुद्रिकेप्लुतः ॥ स्नानस्य सर्वतीर्थानां लभते फलमुत्तमम् ॥ ॥१४॥ शंकरस्य तथा वाप्यां स्नात्वा नियमवान्नरः ॥ प्राप्येह वाञ्छितान् भोगानन्ते रुद्रपुरं व्रजेत् ॥ १५ ॥ शंकरादित्यमभ्यर्च्य नरः स्याद्दुष्प्रधर्षणः ॥ स्नातस्तु नीलगंगायां देवीं गंधवतीं नरः ॥ १६ ॥ संपूज्य भक्तिभावेन सर्वपापैः प्रमुच्यते ॥ दशाश्वमेधिके स्नात्वा वाजिमेधफलं लभेत् ॥ १७ ॥ अथ मर्त्यैः समासाद्य एकानंशां सुरेश्वरीम् ॥ संपूज्य गंधपुष्पाद्यैः सर्वान्कामा

नवाप्नुयात् ॥ १८॥ हरसिद्धिं नरोभ्यर्च्य सर्वसिद्धीश्वरो भवेत् ॥ पिशाचकादिकान्मर्त्यः समभ्यर्च्य चतुर्दश ॥ ॥ १९॥ सर्वान्कामानवाप्नोति नात्र कार्या विचारणा॥ हनुमत्केश्वरं प्रार्चेत्स्नात्वा रुद्रसरोवरे ॥ २०॥ यो नरः श्रद्धया युक्तः स लभेत्संपदोखिलाः ॥ वाल्मीकेश्वरमभ्यर्च्य सर्वविद्यानिधिर्भवेत् ॥ २१ ॥ शुक्रेश्वरादिलिंगानि योर्चयेच्छ्रद्धया नरः ॥ स स्यादखिलभोगाढ्यः सर्वरोगविवर्जितः ॥२२॥पंचेशानं समभ्यर्च्य स्यान्नरः सर्वसिद्धिभाक् ॥ कुशस्थलीं परिक्रम्य वांछितं लभते फलम् ॥ २३ ॥ अक्रूरेशं तु संपूज्य क्रूरेभ्योप्यभय लभेत् ॥ मंदाकिन्यां समाप्लुत्य गंगास्नानफलं लभेत् ॥२४॥ अंकपादं नरोभ्यर्च्य शिवस्यानुचरो भवेत ॥ चंद्रादित्यं प्रपूज्याथ भोगान्नानाविधाँल्लभेत् ॥ २५ ॥ करभेश्वरमभ्यर्च्य यानसौख्यमवाप्नुयात् ॥ लड्डुकप्रिय विघ्नेशं समभ्यर्च्य सुखी भवेत् ॥ २६ ॥ कुसुमेशादिकान्प्रार्च्य सर्वान्भोगान्समश्नुते ॥ यज्ञवाप्यां नरः स्नात्वा मार्कंडेशं समर्च्य च ॥ २७ ॥ सर्वयज्ञफलं लब्ध्वा युगमेकं वसेद्दिवि ॥ सोमवत्यां नरः स्नात्वाभ्यर्च्य सोमेश्वरं सति ॥ २८ ॥ वांछितांल्लभते कामा

निहामुत्र च मोहिनि ॥ यातनाकलने स्नात्वा यातनां नैव पश्यति ॥ २९ ॥ नरकेशं समभ्यर्च्य स्वर्गलोकगतिं लभेत् ॥ केदारेशं ततः प्राच्यं रामेश्वरमथापि वा ॥३०॥ सौभाग्येशं नरादित्यं लभते वांछितं फलम्॥ केशवार्कं तु संपूज्य नरः स्यात्केशवप्रियः ॥ ३१ ॥ शक्तिभेदे ततः स्नात्वामुच्यतेत्युग्रसंकटात् ॥ स्वर्णक्षुरब्रह्मवाप्यां स्नात्वा भ्यर्च्याभयेश्वरम् ॥ ३२ ॥ अगस्त्येशं च विधिजे संपदामयनं भवेत् ॥ ॐकारेशादिलिंगानि यो नरः सम्यगर्चयेत् ॥ ३३ ॥ स लभेदखिलान्कामान्महेशस्य प्रसादतः ॥ महाकालवने देवि लिंगसंख्या न विद्यते ॥ ३४ ॥ यत्र तत्र स्थितं लिंगं संपूज्य स्याच्छिवप्रियः ॥ तथा कनकशृंगाह्वा कुशस्थलयप्यवंतिका ॥३५॥ तथा पद्मावती देवि कुमुद्वत्युज्जयिन्यपि॥प्रतिकल्पाभिधा भिन्ना विशालाख्यामरावती ॥३६॥ क्षिप्रायां वै नरः स्नात्वा यो महेशं समर्चयेत् ॥ स लभेत्सकलान्कामान्देवयोस्तु प्रसादतः ॥ ३७ ॥ स्नात्वा तु गोमतीकुंडे स्वर्गतिं लभते नरः ॥ कुंडे तु वामने स्नात्वा स्तौति नामसहस्रतः॥३८॥ श्रीधरं सर्वदेवेशं यः स साक्षाद्धरिर्भुवि॥स्नात्वा वीरेशसरसि योर्चये

नवाप्नुयात् ॥ १८॥ हरसिद्धिं नरोभ्यर्च्य सर्वसिद्धीश्वरो
भवेत् ॥ पिशाचकादिकान्मर्त्यः समभ्यर्च्य चतुर्दश ॥
॥ १९॥ सर्वान्कामानवाप्नोति नात्र कार्या विचारणा॥
हनुमत्केश्वरं प्रार्चेत्स्नात्वा रुद्रसरोवरे ॥ २०॥ यो नरः
श्रद्धया युक्तः स लभेत्संपदोखिलाः ॥ वाल्मीकेश्वरम
भ्यर्च्य सर्वविद्यानिधिर्भवेत् ॥ २१ ॥ शुक्रेश्वरादिलिंगा
नि योर्चयेच्छ्रद्धया नरः ॥ स स्यादखिलभोगाढ्यः
सर्वरोगविवर्जितः ॥२२॥पंचेशानं समभ्यर्च्य स्यान्नरः
सर्वसिद्धिभाक् ॥ कुशस्थलीं परिक्रम्य वांछितं लभते
फलम् ॥ २३ ॥ अक्रूरेशं तु संपूज्य क्रूरेभ्योप्यभय
लभेत् ॥ मंदाकिन्यां समाप्लुत्य गंगास्नानफलं लभेत्
॥२४॥ अंकपादं नरोभ्यर्च्य शिवस्यानुचरो भवेत् ॥
चंद्रादित्यं प्रपूज्याथ भोगान्नानाविधाँल्लभेत् ॥ २५ ॥
करभेश्वरमभ्यर्च्य यानसौख्यमवाप्नुयात् ॥ लड्डुकप्रिय
विघ्नेशं समभ्यर्च्य सुखी भवेत् ॥ २६ ॥ कुसुमेशा
दिकान्प्रार्च्य सर्वान्भोगान्समश्नुते ॥ यज्ञवाप्यां नरः
स्नात्वा मार्कंडेशं समर्च्य च ॥ २७ ॥ सर्वयज्ञफलं
लब्ध्वा युगमेकं वसेद्दिवि ॥ सोमवत्यां नरः स्नात्वा
भ्यर्च्य सोमेश्वरं सति ॥ २८ ॥ वांछितांल्लभते कामा

निहामुत्र च मोहिनि ॥ यातनाकलने स्नात्वा यातनां नैव पश्यति ॥ २९ ॥ नरकेशं समभ्यर्च्य स्वर्गलोकगतिं लभेत् ॥ केदारेशं ततः प्रार्च्य रामेश्वरमथापि वा ॥३०॥ सौभाग्येशं नरादित्यं लभते वांछितं फलम्॥ केशवार्कं तु संपूज्य नरः स्यात्केशवप्रियः ॥ ३१ ॥ शक्तिभेदे ततः स्नात्वामुच्यतेत्युग्रसंकटात् ॥ स्वर्णक्षुरब्रह्मवाप्यां स्नात्वा भ्यर्च्याभयेश्वरम् ॥ ३२ ॥ अगस्त्येशं च विधिजे संपदामयनं भवेत् ॥ ॐ कारेशादिलिंगानि यो नरः सम्यगर्चयेत् ॥ ३३ ॥ स लभेदखिलान्कामान्महेशस्य प्रसादतः ॥ महाकालवने देवि लिंगसंख्या न विद्यते ॥ ३४ ॥ यत्र तत्र स्थितं लिंगं संपूज्य स्याच्छिवप्रियः ॥ तथा कनकशृंगाह्वा कुशस्थल्यप्यवंतिका ॥३५॥ तथा पद्मावती देवि कुमुद्वत्युज्जयिन्यपि॥प्रतिकल्पाभिधा भिन्ना विशालाख्यामरावती ॥३६॥ क्षिप्रायां वै नरः स्नात्वा यो महेशं समर्चयेत् ॥ स लभेत्सकलान्कामान्देवयोस्तु प्रसादतः ॥ ३७ ॥ स्नात्वा तु गोमतीकुंडे स्वर्गतिं लभते नरः ॥ कुंडे तु वामने स्नात्वा स्तौति नामसहस्रतः॥३८॥ श्रीधरं सर्वदेवेशं यः स साक्षाद्धरिर्भुवि॥स्नात्वा वीरेशसरसि योर्चयेत्

त्कालभैरवम् ॥ ३९ ॥ स सर्वाः संपदो भुक्त्वा शिवलोकम
वाप्नुयात् ॥ यः कुटुंबेश्वरं प्राप्य पूजयेदुपचारकैः ॥ ४० ॥
संप्राप्य विविधान्कामानंते स्वर्गगतिं लभेत् ॥ देवप्रया
गसरसि योर्चयेद्देवमाधवम् ॥ ४१ ॥ स भक्तिं माधवे प्राप्य
पदं विष्णोः समाप्नुयात् ॥ कर्कराजस्य तीर्थे तु स्नात्वा
प्रयतमानसः ॥ ४२ ॥ सर्वरोगविनिर्मुक्तो धनी भोगी
भवेत्सति ॥ अंतर्गृहस्य यात्रायां विघ्नेशं भैरवं ह्युमाम् ॥
॥ ४३ ॥ रुद्रादित्यान्सुरानन्यान्योर्चयेच्छ्रद्धया नरः ॥
यथालब्धोपचाराद्यैः स भवेत्स्वर्गलोकभाक् ॥ ४४ ॥
रुद्रसरः प्रभृतिषु तीर्थान्यन्यानि भामिनि ॥ बहूनि तेषु
चाभ्यर्च्य शंकरं स्यात्सुखी नरः ॥ ४५ ॥ अष्टतीर्थे नरः
स्नात्वा सांगं यात्राफलं लभेत् ॥ कालारण्यस्य विधिजे
सत्यंसत्यं मयोदितम् ॥ ४६ ॥ एतत्ते सर्वमाख्यातं माहा
त्म्यं पापनाशनम् ॥ अवंत्या यन्नरः श्रुत्वा सर्वपापैः प्रमु
च्यते ॥ ४७ ॥ इति श्रीनारदीयपुराणे बृहदुपाख्याने
उत्तरभागे वसुमोहिनी संवादेअवंतिकामाहात्म्यं नामा
ष्टसप्ततितमोध्यायः ॥ ७८ ॥ ॥ ॥

"श्रीवेङ्कटेश्वर" स्टीम्-यन्त्रालय-मुंबई

"श्रीवेङ्कटेश्वर" (स्टीम्) यन्त्रालयकी परमोपयोगी स्वच्छ शुद्ध और सस्ती पुस्तकें।

यह विषय आज २५ । ३० वर्षसे अधिक हुआ भारतवर्षमें प्रसिद्धहै कि, इस छापाखानेकी छपी हुई पुस्तकें सर्वोत्तम और सुन्दर प्रतीत तथा प्रमाणित हुई हैं. सो इस यन्त्रालय में प्रत्येक विषय की पुस्तकें जैसे-वैदिक, वेदान्त, पुराण, धर्मशास्त्र, न्याय, मीमांसा, छन्द, ज्योतिष, काव्य, अलंकार, चम्पू नाटक, कोष, वैद्यक, साम्प्रदायिक तथा स्तोत्रादि संस्कृत और हिन्दी भाषाके प्रत्येक अवसर पर विक्रीके अर्थ तैयार रहतेहैं। शुद्धता स्वच्छता तथा कागजकी उत्तमता और जिल्द की बँधाई देशभरमें विख्यात है । इतनी उत्तमता होनेपर भी दाम बहुत ही सस्ते रक्खे गये हैं और कमीशनभी पृथक् काट दियाजाताहै । ऐसी सरलता पाठकों को मिलना असंभवहै संस्कृत तथा हिन्दीके रसिकोंको अवश्य अपनी २ आवश्यकतानुसार पुस्तकों के मँगानेमें त्रुटि न करना चाहिये. ऐसा उत्तम, सस्ता और शुद्ध माल दूसरी जगह मिलना असम्भव है 'सूचीपत्र ' मँगा देखो ॥

खेमराज श्रीकृष्णदास,

"श्रीवेङ्कटेश्वर" छापाखाना—खेतवाड़ी—बंबई.

श्रीः ।

अथ श्रीनारदीयपुराणांतर्गत-

पुष्करक्षेत्र, गौतमाश्रम, त्र्यंबकेश्वर,
(माहात्म्यत्रयम्)

इदं
खेमराज श्रीकृष्णदासश्रेष्ठिना
मुम्बय्यां
स्वकीये " श्रीवेङ्कटेश्वर " स्टीम्-यन्त्रालये
मुद्रंयित्वा प्रकाशितम् ।

पौष संवत् १९६२, शके १८२७.

अस्यसर्वेधिकाराःस्वायत्तीकृताः संति.

॥ श्री ॥

श्रीनारदीयपुराणांतर्गत—

पुष्करक्षेत्रमाहात्म्य ।

॥ मोहिन्युवाच ॥

श्रुतं प्रभासमाहात्म्यं द्विजश्रेष्ठातिपुण्यदम् ॥ अधुना श्रोतुमिच्छामि माहात्म्यं पुष्करोद्भवम् ॥ १ ॥ यदाद्यं सर्वतीर्थानां पवित्रं पापनाशनम् ॥ मत्पितुर्यज्ञसदनं तन्ममाख्याहि विस्तरात् ॥ २ ॥ वसुरुवाच ॥ शृणु भद्रे प्रवक्ष्यामि नराणां कामदं सदा ॥ पुण्यं पुष्करमाहात्म्यं बहुतीर्थसमन्वितम् ॥ ३ ॥ विष्णुना सहिता देवा यत्रेंद्राद्या व्यवस्थिताः ॥ गजवक्त्रः कुमारश्च रेवतश्च दिवाकरः ॥ ४ ॥ शिवदूती तथा देवी क्षेत्रक्षेमंकरी सदा ॥ ज्येष्ठे तु पुष्करारण्ये यस्तिष्ठति निरुद्यमी ॥ ॥ ५ ॥ अष्टांगयोगजं पुण्यं स लभेन्नात्र संशयः ॥ नातः परतरं किंचित्क्षेत्रमस्तीह भूतले ॥ ६ ॥ तस्मात्सर्वप्रयत्नेन सेव्यमेतन्नरोत्तमैः ॥ ब्राह्मणाः क्षत्रिया वै

श्याः शूद्रा वा क्षेत्रवासिनः ॥७॥ सर्वात्मना ब्रह्मभक्ता
भूतानुग्रहकारिणः॥ते यांति ब्रह्मणो लोकं यत्र गच्छंति
योगिनः ॥ ८ ॥ यो नरः सर्वतीर्थेषु यत्फलं लभते
प्लुतः ॥ तत्सर्वं स लभेन्मर्त्यो ज्येष्ठकुंडे सकृत्प्लुतः ॥
॥ ९ ॥ पुष्करारण्यमासाद्य यत्र प्राची सरस्वती ॥
मतिः स्मृतिर्दया प्रज्ञा मेधा बुद्धिसमाह्वया ॥ १० ॥
तत्रस्थं तज्जलं पेयं ये पश्यंति तटे स्थिताः ॥ तेप्यश्वमे
धयज्ञस्य फलं प्राप्य व्रजंति कम् ॥ ११ ॥ त्रीणि
शृंगाणि शुभ्राणि त्रीणि प्रस्रवणानि च ॥ ज्येष्ठमध्यक
निष्ठानि त्रीणि तत्र सरांसि च ॥ १२ ॥ तत्रान्यत्सुम
हत्तीर्थं नंदा नाम सरस्वती ॥ यत्र पश्चिमदिश्यास्ते
सरसो योजने सति ॥ १३ ॥ तत्र स्नात्वा विधानेन
गां च दत्त्वा पयस्विनीम् ॥ विप्राय वेदविदुषे व्रजेद्ब्रह्म
क्षयं नरः ॥ १४ ॥ कोटितीर्थं तथात्रास्ति यत्रर्षिकोटि
रागता ॥तत्र स्नात्वा द्विजान्प्रार्च्य मुच्यते सर्वपातकैः
॥ १५ ॥ अगस्त्याश्रममासाद्य स्नात्वा संपूज्य कुंभ
जम् ॥ दीर्घायुर्जायते भोगी देहांते स्वर्गतिं लभेत् ॥
॥ १६ ॥ सप्तर्षीणां तथा प्राप्य तत्राश्रममनन्यधीः ॥

स्नात्वा संपूज्य भक्त्या ताँल्लभते तत्सलोकताम् ॥
॥ १७ ॥ मनूनामाश्रमे स्नात्वा पूजामाप्नोति सर्वतः ॥
गंगाविनिर्गमे स्नात्वा गंगास्नानफलं लभेत् ॥ १८ ॥
ज्येष्ठे तु पुष्करे स्नात्वा गां च दत्वा द्विजातये॥भुक्त्वेह
भोगानखिलान्ब्रह्मलोके महीयते॥ १९॥ मध्यमे पुष्करे
स्नात्वा ब्राह्मणाय महीं ददत् ॥ विष्णुलोकमवाप्नोति
विमानवरमास्थितः ॥ २० ॥ कनिष्ठे तु नरः स्नात्वा
दत्त्वा विप्राय कांचनम्॥सर्वान्कामानवाप्यांते रुद्रलोके
महीयते ॥ २१ ॥ ततो विष्णुपदे स्नात्वा दत्त्वा किञ्चि
द्विजातये ॥ लभते सकलान्कामान् विष्णोश्चैव प्रसा
दतः ॥ २२ ॥ नागतीर्थे ततः स्नात्वा नागानभ्यर्च्य
मानवः ॥ दत्त्वा दानं द्विजातिभ्यो मोदते त्रिदिवे युगम् ॥
॥ २३ ॥ पिशाचतीर्थके स्नात्वा दत्त्वा विप्राय भोज
नम् ॥ न कदाचित्पिशाचत्वं प्राप्नोति त्रिदिवं व्रजेत् ॥
॥ २४ ॥ शिवदूतीह्रदे स्नात्वा तत्र शंभुं समर्च्य च ॥
विप्रान्संभोज्य मिष्टान्नं स्वर्गलोके महीयते ॥ २५ ॥
आकाशपुष्करे स्नात्वा मंत्रयोगफलप्रदे ॥ नरो मुक्तिम
वाप्नोति सत्यंसत्यं तवोदितम् ॥ २६ ॥ आपोहिष्ठादि

भिर्मंत्रैराकाशस्थं विचिंत्य तत् ॥ स्नायाद्यः पुष्करा
रण्ये स लभेच्छाश्वतं पदम् ॥ २७ ॥ आग्नेयं तु यदा
ऋक्षं कार्तिक्यां भवति क्वचित् ॥ महती सा तिथिस्तत्र
स्नानमाकाशपुष्करे ॥ २८ ॥ याम्यर्क्षयोगे कार्तिक्यां
मध्यमे स्नानकृन्नरः ॥ तत्फलं समवाप्नोति यन्नभः
पुष्करोद्भवम् ॥ २९ ॥ प्राजापत्यर्क्षयुक्तायां कार्तिक्यां
तु कनिष्ठके ॥ स्नातस्तत्फलमाप्नोति यद्वियत्पुष्करो
द्भवम् ॥ ३० ॥ नंदा चार्के गुरौ सौमे याम्ये वह्नौ विधौ
क्रमात्॥यदा नभःपुष्करोत्थं तदा स्यात्सकलं फलम्॥
॥३१॥ विशाखायां यदा भानुः कृत्तिकायां चचंद्रमाः॥
तदा नभःपुष्कराख्ये योगे स्नातो दिवं व्रजेत् ॥ ३२ ॥
अंतरिक्षावतीर्णेस्मिंस्तीर्थे पैतामहे शुभे ॥ कुर्वंति ये
नराः स्नानं तेषां लोका महोदयाः ॥ ३३ ॥ पंचस्रोतः
सरस्वत्यां पुष्करारण्यके सति ॥ कृतानि मुनिभिः सि
द्धैस्तीर्थान्यायतनानि च ॥ ३४ ॥ तेषु सर्वेषु विज्ञेया
धर्महेतुः सरस्वती ॥ हाटकाक्षितिगौरीणां दानं तेषु
महाफलम् ॥ ३५ ॥ धान्यान्यपि तिलांश्चापि योत्र
दद्याद्द्विजोत्तमे ॥ स नरो लभते भोगानिहामुत्र परां

गतिम् ॥ ३६ ॥ संगे गंगासरस्वत्योर्यः स्नात्वा पूजयेद्द्विजान् ॥ स प्राप्नोति गतिं चाग्र्यां भुक्त्वा भोगानिहेप्सितान् ॥ ३७ ॥ अवियोगाभिधायां तु वाप्यां स्नात्वा नरः सुधीः॥ पिंडं दत्त्वा विधानेन पितॄन्नयति वै दिवम् ॥ ३८ ॥ तथा सौभाग्यकूपे तु स्नात्वा संतर्प्य पूर्वजान् ॥ सद्गतिं लभते मर्त्यः सौभाग्यं चातुलं भुवि ॥ ॥ ३९ ॥ मर्यादापर्वतौ द्वौ तु स्नात्वा स्पृष्ट्वा समर्च्य च ॥ वांछितांल्लभते लोकान्सांगयात्राफलं तथा॥ ४० ॥ अजगंधं शिवं प्राप्य समभ्यर्च्य विधानतः ॥ लभते वांछितान्कामानिह लोके परत्र च ॥ ४१ ॥ सरसो दक्षिणे भागे सावित्रीं पर्वतोपरि ॥ संस्थितां यः समभ्यर्चेत्सोपि वेदस्य तत्त्ववित् ॥ ४२ ॥ वाराहस्य नृसिंहस्य ब्रह्मणश्च हरेस्तथा ॥ शिवस्य चापि सूर्यस्य सोमस्य च गुहस्य च ॥ ४३ ॥ पार्वत्या ज्वलनस्यापि तत्र तीर्थानि मोहिनि ॥ पृथक् तेषु महाभागे नरः स्नात्वा समाहितः॥ ४४ ॥ दानं च दत्त्वा विप्रेभ्यो लभते गतिमुत्तमाम् ॥ पुष्करे दुर्लभं स्नानं पुष्करे दुर्लभं तपः ॥ ४५ ॥ पुष्करे दुर्लभं दानं पुष्करे दुर्लभा स्थितिः ॥

शतयोजनसंस्थोपि स्नानकाले तु यो नरः ॥ ४६ ॥ पुष्करं चिंतयेद्भक्त्या स तत्स्नानफलं लभेत् ॥ मंकणाद्यास्तपःसिद्धाः सेवन्ते पुष्करं मुदा ॥ ४७ ॥ यत्र तत्र गतो भाग्यात्कामितां सिद्धिमाप्नुयात् ॥ पुष्करेति च नामापि येनोक्तं विधिनंदिनि ॥ ४८ ॥ पुष्करस्नानजं पुण्यं लभेत्सोपि न संशयः ॥ यः शृणोति नरो भक्त्या माहात्म्यं पुष्करस्य च ॥ ४९ ॥ सोपि स्नानफलं प्राप्य मोदते दिवि देववत् ॥ ५० ॥ ॥ ॥

इति श्रीनारदीयपुराणोत्तरभागे वसुमोहिनीसंवादे पुष्करक्षेत्रमाहात्म्यं नामैकसप्ततितमोऽध्यायः ॥७१॥

॥ इति पुष्करक्षेत्र माहात्म्य समाप्त ॥

॥ श्री ॥

श्रीनारदपुराणांतर्गत--

गौतमाश्रममाहात्म्य ।

॥ मोहिन्युवाच ॥

श्रुतं पुष्करमाहात्म्यं वसो पापप्रणाशनम् ॥ गौतमाश्रममाहात्म्यमधुना कीर्तय प्रभो ॥ १ ॥ वसुरुवाच ॥ शृणु देवि प्रवक्ष्यामि गौतमाश्रममुत्तमम् ॥ यत्र गत्वा नरो भक्त्या न भूयोर्हति यातनाः ॥ २ ॥ गौतमस्याश्रमं पुण्यं देवर्षिगणसेवितम् ॥ सर्वपापप्रशमनं सर्वोपद्रवशांतिदम् ॥ ३ ॥ सेवते द्वादशाब्दं यो भक्तिभावसमन्वितः ॥ स शैवं लभते धाम यत्र गत्वा न शोचति ॥ ४ ॥ मायादेवीसुतो यत्र तपस्युग्रे समास्थितः ॥ तत्र गोदावरी गंगा सर्वपातकनाशिनी ॥ ५ ॥ तपस्यतो मुनेस्तस्य द्वादशाब्दमवर्षणम् ॥ बभूव घोरं विधिजे सर्वसंत्वक्षयंकरम् ॥ ६ ॥ तस्मिन्नुग्रे तु दुर्भिक्षे क्षुत्क्षामा मुनयोखिलाः ॥ नानादेशेभ्य आयाता गौत

मस्याश्रमं शुभे ॥ ७ ॥ चक्रुर्विज्ञापनं तस्य गौतमस्य तपस्यतः ॥ देहि नो भोजनं येन प्राणास्तिष्ठंति वर्ष्मसु ॥ ॥ ८ ॥ एवं विज्ञापितस्तैस्तु मुनिभिर्गौतमो मुनिः ॥ जातानुकंपस्तानाह विश्वस्तांस्तपसो बलात् ॥ ९ ॥ गौतम उवाच ॥ तिष्ठध्वं मुनयः सर्वे ममाश्रमसमीपतः ॥ भोजनं वः प्रदास्यामि यावद्दुर्भिक्षमाहृताः ॥ १० ॥ विश्वास्यैवमृषीन्सर्वान्गौतमस्तपसो बलात् ॥ दध्यौ प्रसन्नमनसा गंगां सर्वार्थसाधिनीम् ॥ ११ ॥ स्मृतमात्रा तु सा देवी तत्रोद्भूता धरातलात् ॥ तां तु दृष्ट्वा मुनिर्गंगां संप्लावितधरातलाम् ॥ १२ ॥ प्रातरुप्त्वा क्षितौ शालीन्पक्वान्मध्याह्नकेऽलुनात् ॥ शाल्यन्नेन ततस्तेन तानृषीन्समभोजयत् ॥ १३ ॥ ततस्ते मुनयः प्रीता भुक्त्वान्नं तृप्तिमागताः ॥ निवासं चक्रिरे तत्र गौतमाश्रमके मुदा ॥ ॥ १४ ॥ एवं प्रतिदिनं भद्रे शालिभिः पक्वतां गतैः ॥ आतिथ्यं विदधे तेषां भक्तिभावसमन्वितः ॥ १५ ॥ सतस्तस्य मुनींद्रस्य द्विजान्भोजयतोन्वहम् ॥ व्यतीयाय च दुर्भिक्षं द्वादशाब्दांतकालतः ॥ १६ ॥ ततस्ते मुनयः सर्वे सुभिक्षे काल आगते ॥ विज्ञाप्य तं मुनिश्रेष्ठं

जग्मुर्देशान्स्वकान्पुनः ॥ १७ ॥ एवंप्रभावः स मुनिगौतमस्तत्र मोहिनि ॥ तपस्तेपे बहुतिथं कालं नियमितेंद्रियः ॥ १८ ॥ ततस्तत्तपसा तुष्टो भगवानंबिकापतिः ॥ सगणो दर्शनं यातो वरं ब्रूहीत्युवाच ह ॥ १९ ॥ ततो मुनिवरो दृष्ट्वा देवदेवमुमापतिम् ॥ त्र्यंबकं स नमश्चक्रे निपत्य भुवि तत्पुरः ॥ २० ॥ तत उत्थाय सहसा कृतांजलिरुपस्थितः ॥ प्रोवाच देहि मे भक्तिं पादयोस्तव नित्यदा ॥ २१ ॥ ममाश्रमसमीपेत्र पर्वतोपरि शंकर ॥ त्वामेवं संस्थितं पश्याम्येष एव वरो मम ॥ ॥ २२ ॥ इत्युक्तः पार्वतीनाथो भक्तानां वांछितप्रदः ॥ तत्र दत्त्वा स्वसान्निध्यं सद्यः प्रीतं चकार तम् ॥ २३ ॥ तेन रूपेण तत्रैव न्यवसत्त्र्यंबकः सति ॥ स गिरिस्त्र्यंबकाख्यस्तु ततः प्रभृति कीर्त्यते ॥ २४ ॥ ये तु गोदावरीं गंगां प्राप्य भक्तियुता नराः ॥ स्नानं कुर्वंति सुभगे ते स्युर्मुक्ता भवार्णवात ॥ २५ ॥ स्नात्वा गोदावरीतोये त्र्यंबकं ये गिरिस्थितम् ॥ उपचारैः पूजयंति ते स्युः साक्षान्महेश्वराः ॥ २६ ॥ त्र्यंबकस्य तु माहात्म्यं संक्षेपाद्वर्णितं मया ॥ ब्रह्मापि विस्तराद्वक्तुं तव तातः क्षमो

न हि ॥ २७ ॥ ततो गोदावरी यावत्साक्षाद्दर्शनतां गता ॥ तावदप्याश्रमाः पुण्यास्तत्र संति ह्यनेकशः ॥ ॥ २८ ॥ तेषु स्नात्वा विधानेन संतर्प्य पितृदेवताः ॥ नरोभिलषितान्कामान्प्राप्नुयान्नात्र संशयः ॥ २९ ॥ प्रकाशा तु क्वचिद्भद्रे क्वचिद्गुप्ता ततः परम् ॥ प्लावयामास धरणीं पुण्या गोदावरी नदी ॥ ३० ॥ यत्र प्रकटतां याता नृणां भक्त्या महेश्वरी ॥ तत्र तीर्थं महत्पुण्यं स्नानमात्रादघापहम् ॥ ३१ ॥ ततः पंचवटीं प्राप्य सा देवी नियतव्रता ॥ सुप्रकाशमनुप्राप्ता लोकानां गतिदायिनी ॥ ३२ ॥ गोदावर्यां पंचवट्यां यः स्नायान्नियतव्रतः ॥ स नरः प्राप्नुयात्कामानभीष्टान्विधिनन्दिनि ॥ ॥ ३३ ॥ यदा त्रेतायुगे रामः पंचवट्यामुपागतः ॥ सभार्यस्सानुजस्तत्र वसन्पुण्यतरां व्यधात् ॥ ३४ ॥ इत्येतत्सर्वमाख्यातं गौतमाश्रमजं शुभे ॥ शृण्वतां पठतां पुण्यं पापघ्नं वांछितप्रदम् ॥ ३५ ॥

इति श्रीनारदीयपुराणोत्तरभागे बृहदुपाख्याने वसुमोहिनीसंवादे गौतमाश्रममाहात्म्ये गौतमतपश्चर्याप्रभाववर्णनं नाम द्वासप्ततितमोऽध्यायः ॥७२॥

॥ श्रीः ॥

त्र्यंबकेश्वरमाहात्म्य।

इदं

खेमराज श्रीकृष्णदासश्रेष्ठिना

मुम्बय्यां

स्वकीये "श्रीवेङ्कटेश्वर" स्टीम्-यन्त्रालये

मुद्रितम्

॥ श्री ॥

श्रीनारदीयपुराणांतर्गत–

त्र्यंबकेश्वरमाहात्म्य ।

॥ मोहिन्युवाच ॥

श्रुतं गुरो त्वया प्रोक्तं पुण्याख्यानं च गौतमम् ॥ त्र्यंबकस्य च माहात्म्यं गोदापंचवटीभवम् ॥१॥ अधुना श्रोतुमिच्छामि पुंडरीकपुरोद्भवम्॥यथा तत्र महादेवस्तांडवं नृत्यमाचरत् ॥ २॥ तथा वद महादेव पुण्या

त्पुण्यतरं मम ॥ वसुरुवाच ॥ भक्तवश्यो महादेवः सद्यो वरद एव च ॥ ३ ॥ प्राकट्यं याति भक्तानां करोति च तदिच्छया ॥ एकदा जैमिनिर्नाम्ना व्यासशिष्यो मुनीश्वरः ॥ ४ ॥ अग्निकेशादिभिः शिष्यैः सार्द्धं तीर्थान्यटन्नगात् ॥ पुंडरीकपुरं साक्षाद्देवराजपुरोपमम् ॥ ५ ॥ सर्वतोलंकृतं श्रीमत्सर्वर्तुकुसुमद्रुमैः ॥ शोभितं शीतलच्छायैः शुभ्रवारिजलाशयैः ॥ ६ ॥ नानावयःकुलाकीर्णैः सुरम्यैः कमलाकरैः ॥ नारीभिरप्सरोभिश्च नृभिर्विद्याधरद्युभिः ॥ ७ ॥ विलसद्भवनैः शुभ्रैर्विमानमिव राजते ॥ दृष्ट्वा शोभां मुनिस्तस्य पुरस्य प्रीतिमानभूत् ॥ ८ ॥ भृशं स च मनश्चक्रे स्नातुं तत्र सरोवरे ॥ स्निग्धच्छायैर्द्रुमैर्युक्ते नानापुष्पसुगंधिते ॥ ९ ॥ विश्रम्य तरुछायाढ्ये तटे तस्य क्षणं मुनिः ॥ स्नात्वा नित्याः क्रियाश्चक्रे देवर्षिपितृतर्पणम् ॥ १० ॥ निर्माय पार्थिवं लिंगं विविधैरुपचारकैः ॥ पूजयामास विधिवत्पाद्यार्घ्यैरनाकुलः ॥ ११ ॥ गंधैर्धूपैस्तथा दीपैर्नैवेद्यैर्विविधैरपि ॥ पुष्पैः सुगंधिभिः प्रार्च्य स्थितो यावदभून्मुनिः ॥ १२ ॥ तावत्प्रसन्नो भगवान्साक्षात्कारमपा

गतः ॥ तस्मिन्नेव च मृल्लिंगे नानारत्नप्रभोद्गमे ॥ १३ ॥
ततः स जैमिनिर्दृष्ट्वा साक्षाद्देवमुमापतिम् ॥ पपात
दंडवद्भूमौ पुनरुत्थाय सांजलिः ॥ १४ ॥ प्राह प्रपन्ना
र्तिहरं हरार्द्धांगं हरिं विभुम् ॥ जैमिनिरुवाच ॥ धन्यो
स्मि कृतकृत्योस्मि देवदेव जगत्पते ॥ १५ ॥ यस्त्वं
ब्रह्मादिभिर्ध्येयः साक्षान्मद्दृष्टिगोचरः ॥ ततः प्रसन्नः
स विभुर्गिरीशोस्य निजं करम् ॥ १६ ॥ शिरस्याधाया
गदत्तं ब्रूहि पुत्र किमिच्छसि ॥ तच्छ्रुत्वा वचनं शंभोर्जै
मिनिः प्रत्युवाच ह ॥ १७ ॥ देवं सांबं सविघ्नेशं सकुमारं
विलोकये ॥ ततः सांबः सपुत्रोस्य शंकरो दर्शनं गतः ॥
॥ १८ ॥ पुनःप्राह प्रसन्नात्मा ब्रूहि पुत्र किमिच्छसि ॥
अथास्य जैमिनिर्वीक्ष्य कृपालुत्वं जगद्गुरोः ॥ १९ ॥
स्मयन्नाह समीक्षे त्वां तांडवं नटनं गतम् ॥ अथ तद्वां
छितं कर्तुं भगवानंबिकापतिः ॥ २० ॥ सस्मार प्रमथा
न्सर्वान्नानाक्रीडाविशारदान् ॥ स्मृतमात्रास्तु ते सर्वे
नंदिभृंगिपुरोगमाः ॥ ॥ २१ ॥ समाजग्मुः प्रजल्पंतः
कौतूहलसमन्विताः ॥ सविघ्नेशकुमारांबं ते नमस्कृत्य
वाग्यताः ॥ तस्थुः प्रांजलयो देवदेवस्याज्ञासमीक्षकाः ॥

॥ २२ ॥ ततो हरो हराज्ञया विधाय रूपमद्भुतं प्रनर्तुमुद्यतो बभौ विचित्रवेषभूषणः ॥ विलोलनागवल्लरीद्धकक्षईषदुत्सिताननो ललाटशोभितेन्दुलेख ऊर्ध्वदोर्ध्वजः ॥ २३ ॥ सुदृग्विलिप्तभस्मदेहरुग्राजितेंदुचंद्रिको जटाकलापनिस्सरत्सुरापगार्द्रविग्रहः ॥ ललाटलोचनोऽज्वलत्कृशानुतप्तशीतगुः स्रवत्सुधानुजीवितेणभूपकृत्तिहुंकृतः ॥२४॥ कुमारवाहकेकिचंचुकृष्टनागफुंकृतो गलत्सुधानुजीवदब्जयोनितुंडतुंकृतः ॥ फणिप्रभीतविघ्नराजवाहनाखुचुंकृतो मृगेंद्रनादभीषिताक्षतन्महोक्षभांकृतः ॥ २५ ॥ मुहुः पदांबुजप्रपातकंपितावनीतलः प्रकृष्टवाद्यहृष्टगात्ररोमराजिकंटकः ॥ सुरासुरेंद्रमौलिरत्नभासितांघ्रिपंकजो गणेशकार्तिकेयशैलपुत्रिवीक्षिताननः ॥ २६ ॥ प्रवृद्धहर्षभक्तवृंदसम्यगुक्तसंजयः प्रवृत्ततांडवैर्विभुर्बभौ दिशोवभासयन् ॥ २७ ॥ अथानंदार्णवे मग्नो दृष्ट्वा नृत्यं महेशितुः ॥ जैमिनिर्वेदपादेन स्तवेनास्तौत्समाहितः ॥ २८ ॥ विरिंचिविष्णुगिरिशप्रणतांघ्रिसरोरुहे ॥ जगत्सूते नमस्तुभ्यं देवि कांपिलपवासिनि ॥ २९ ॥ विघ्नेशाविधिमार्तंडचंद्रेंद्रोपेंद्रवंदित ॥ नमो

गणपते तुभ्यं ब्रह्मणां ब्रह्मणस्पते ॥ ३० ॥ उमाकोमलहस्ताब्जसंभावितललाटकम् ॥ हिरण्यकुंडलं वंदे कुमारं पुष्करस्रजम् ॥ ३१ ॥ शिवं ब्रह्मादिदुर्दर्शं नरः कः स्तोतुमर्हति ॥ दर्शनात्ते स्तुतिर्मे सा चाभ्राद्दृष्टिरिवाजनि ॥ ॥ ३२ ॥ नमः शिवाय सांबाय नमः शर्वाय शंभवे ॥ नमो नटाय रुद्राय सदसस्पतये नमः ॥ ३३ ॥ पादभिन्नाय लोकाय मौलिभिन्नांडभित्तये ॥ भुजभ्रांतदिगंताय भूतानां पतये नमः ॥ ३४ ॥ क्वणन्नूपुरयुग्माय विलसत्कृत्तिवाससे ॥ फणींद्रमेखलायास्तु पशूनां पतये नमः ॥ ३५ ॥ कालकालाय सोमाय योगिने शूलपाणये ॥ अस्थिभूषाय शुद्धाय जगतां पतये नमः ॥ ३६ ॥ पात्रे सर्वस्य जगतो नेत्रे सर्वदिवौकसाम् ॥ गोत्राणां पतये तुभ्यं क्षेत्राणां पतये नमः ॥ ३७ ॥ शंकराय नमस्तुभ्यं मंगलाय नमोनमः ॥ धनानां पतये तुभ्य मन्नानां पतये नमः ॥ ३८ ॥ आत्माधिपतये तुभ्यं नमो मीढुष्टमाय ते ॥ अष्टाङ्गायातिहृद्याय क्लिष्टभक्तेष्टदायिने ॥ ३९ ॥ इष्टिघ्नाय सुतुष्टाय पुष्टानां पतये नमः ॥ पंचभूताधिपतये कालाधिपतये नमः ॥ ४० ॥ नम

आत्मांधिपतये दिशां च पतये नमः ॥ विश्वकर्त्रैं महेशाय
विश्वभर्त्रैं पिनाकिने ॥ ४१ ॥ विश्वहर्त्रैऽग्निनेत्राय
विश्वरूपाय वै नमः ॥ ईशान ते तत्पुरुष नमो घोराय
ते सदा ॥ ४२ ॥ वामदेव नमस्तेस्तु सद्योजाताय वै
नमः ॥ भूतिभूषाय भक्तानां भीतिभंगप्रदायिने ॥ ४३ ॥
नमो भवाय भर्गाय नमो भद्राय मीढुषे ॥ सहस्रांबाय
सांबाय सहस्राभीषवे नमः ॥ ४४ ॥ नमः सहस्रबाहवे
तुभ्यं सहस्राक्षाय मीढुषे ॥ सुकपोलाय सोमाय सुललाटाय
सुभ्रुवे ॥ ४५ ॥ सुदेहाय नमस्तुभ्यं सुमृडीकाय
मीढुषे ॥ भवक्लेशनिमित्तोरुभयच्छेदकृते सदा ॥ ४६ ॥
नमस्तुभ्यमषाढाय सहमानाय मीढुषे ॥ वंदेहं देवमानंद
संदोहं लास्यसुंदरम् ॥ ४७ ॥ समस्तजगतां
नाथं सदसस्पतिमद्भुतम् ॥ सुजंघं सुंदरं क्षौमं रक्षो
भूतक्षतिक्षमम् ॥ ४८ ॥ यक्षश्रेष्ठं नमामीशमक्षरं
परमं प्रभुम् ॥ अर्द्धालकमवस्त्रार्द्धमस्थ्युत्पलदलस्रजम्
॥ ४९ ॥ अर्द्धपुंलक्षणं वंदे पुरुषं कृष्णपिंगलम् ॥
सकृत्प्रणतसंसारमहासागरतारकम् ॥ ५० ॥ प्रणमामि
तमीशानं जगतस्तस्थुषस्पतिम् धातारं जगता

मीशं दातारं सर्वसंपदाम् ॥ ५१ ॥ नेतारं मरुतां वंदे
जेतारमपराजितम् ॥ तं त्वामंतकनेतारं वंदे मंदाकिनी
धरम् ॥ ५२ ॥ दधाति विदधद्योमामिमानि त्रीणि वि
ष्टपम् ॥ सर्वज्ञं सर्वगं सर्वं कविं वंदे तमीश्वरम् ॥५३॥
यतश्च यजुषा सार्द्धमृचः सामानि जज्ञिरे ॥ भवंतं सु
हृशं वंदे भूतभव्या भवंति च ॥५४॥ त्यजंतीतरकर्मा
णि यो विश्वानि विपश्यति ॥ हरं सुरनियंतारं हरंतमह
मानतः ॥५५॥ यदाज्ञया जगत्सर्वं व्याप्य नारायणः
स्थितः ॥ तं नमामि महादेवं यन्नियोगादिदं जगत् ॥
॥ ५६ ॥ कल्पादौ भगवान्धाता यथापूर्वमकल्पयत् ॥
ईश्वरं तमहं देवं यस्य लिंगमहर्निशम् ॥५७॥ यजंते
सह भार्याभिरिंद्रज्येष्ठा मरुद्गणाः ॥ नमामि तमिमं रुद्रं
यमभ्यर्च्य सकृत्पुरा ॥ ५८ ॥ अवापुः स्वंस्वमैश्वर्यं
देवासः पूषणादयः ॥ तं वंदे देवमीशानं यं शिवं हृदयां
बुजे ॥५९॥ सततं तपसा शांताः सज्जना यमुपासते ॥
तदस्मै सततं कुर्मो नमः कमलकांतये ॥ ६० ॥ या ते
उमाकुचपटोरस्क रुद्र शिवा तनूः ॥ नमस्ते रुद्रभावाय
नमस्ते रुद्रकेलये ॥ ६१ ॥ नमस्ते रुद्रशांत्यै च नमः

स्ते रुद्रमन्यवे ॥ वे दाश्वरथनिष्ठाभ्यां पादाभ्यां त्रि
पुरांतक ॥ ६२ ॥ बाणकार्मुकयुक्ताभ्यां बाहुभ्यामुत ते
नमः ॥ नमस्ते वासुकिज्याय विष्किराय च शङ्कर ॥
॥६३॥ महते मेरुरूपाय नमस्ते अस्तु धन्वने ॥ नमः
परशवे तेस्तु शूलायातुलरोचिषे ॥६४॥ हयग्रीवात्मने
तुभ्यमुतोत इषवे नमः ॥ सुरेतरवधू हारहारीणि हर
यानि ते ॥ अन्यान्यस्त्राण्यहं तूण इदं तेभ्योकरं नमः
॥ ६५ ॥ धराधरसुतालीलासरोजाहतबाहवे ॥ तस्मै
तुभ्यमघोराय नमो अस्माश्रवस्य च ॥ ६६ ॥ रक्ष
मामज्ञमक्षीणमशिक्षितमनन्यगम् ॥ अनाथं दीनमापन्नं
दरिद्रं नीललोहितम्॥६७॥ दुर्मुखं दुष्क्रियं दुष्टं रक्षमा
मीश दुर्दशम् ॥ आदृशा तमहं न त्वदन्यं विदामि रा
सधे ॥ ६८ ॥ भवाख्येनाग्निना शंभो रागद्वेषमदा
र्चिषा ॥ दयालो दह्यमानानामस्माकमविता भव ॥
॥ ६९ ॥ परदारं परावासं परवस्त्रं पराश्रयम् ॥ हर पा
हि परान्नं मां पुरुणामन्युरुष्टुत ॥७०॥ लौकिकैर्यत्कृतं
दुष्टैर्न निमानं सहामहे ॥ देवेश तव दासेभ्यो भूरिदो
भूरि देहि मे ॥ ७१ ॥ कुलोकानामपत्नानां गर्विणामी

श पश्यताम् ॥ अस्मभ्यं क्षेत्रमायुश्च वसस्यार्हतदाभर ॥ ७२ ॥ यांचातो महतीं लज्जामस्म दीयां घृणानिधे॥ त्वमेव वेत्सि नस्तूर्णमिदं स्तोतृभ्य आभर ॥ ७३ ॥ जाया माता पिता चान्ये मां द्विषंत्यामितं कृशम् ॥ देहि मे महतीं विद्यां राया विश्वपुषा सह ॥ ७४ ॥ अदृष्टार्थेषु सर्वेषु दृष्टार्थेष्वपि कर्मसु ॥ मेरुधन्वन्नशक्तेभ्यो बलं धेहि तनूषु नः ॥७५॥ लब्धानिष्टसहस्रस्य नित्यमिष्टवियोगिनः ॥ हृद्रोगं मम देवेश हरिमाणं च नाशय ॥ ७६ ॥ येये रोगाः पिशाचा वा नरा देवाश्च मामिह ॥ बाधंते देवताः सर्वा निबाधस्व महानासि ॥ ॥ ७७ ॥ त्वमेव रक्षितास्माकमन्यः कश्चिन्न विद्यते ॥ तस्मात्स्वीकृत्य देवेश रक्ष नो ब्रह्मणस्पते ॥ ७८ ॥ त्वमेवोमापते माता त्वं पिता त्वं पितामहः ॥ त्वमायुस्त्वं मतिस्त्वं श्रीरुत भ्रातोत नः स्वसा ॥ ७९ ॥ सखा यतस्त्वं देवेश कर्ता सर्वस्य कर्मणः ॥ ततः क्षमस्व तत्सर्वं यन्मया दुष्कृतं कृतम् ॥ ८० ॥ त्वत्समो न प्रभुत्वेन फल्गुत्वेन च मत्समः ॥ ततो देव महादेव त्वमस्माकं तवास्म्यहम् ॥ ८१ ॥ सुस्मितं भस्मगौरां

गं तरुणादित्यविग्रहम् ॥ प्रसन्नवदनं सौम्यं गांये त्वां नमसा गिरा ॥ ८२ ॥ एष एव वरोस्माकं नृत्यंतं त्वामुमापतिम् ॥ लोकयंतमुमाकांतं पश्येम शरदः शतम् ॥ ॥ ८३ ॥ अरोगिणो महाभाग विद्वांसश्च बहुश्रुताः ॥ भगवंस्त्वत्प्रसादेन जीवेम शरदः शतम् ॥ ८४ ॥ सदारा बंधुभिः सार्द्धं त्वदीयं ताण्डवामृतम् ॥ पिबंतः काममीशानं नंदाम शरदः शतम् ॥ ८५ ॥ देवदेव महादेव त्वदीयांघ्रिसरोरुहम् ॥ कामं मधुमयं पीत्वा मोदाम शरदः शतम् ॥ ८६ ॥ केपि नागाः पिशाचा वा ये वा के वा भवेभवे ॥ तव दासा महादेव भवाम शरदः शतम् ॥ ८७ ॥ सभायामीश ते देव नृत्यवाद्यगलस्वनम् ॥ श्रवणाभ्यां महादेव शृणुयाम शरदः शतम् ॥ ८८ ॥ स्मृतिमात्रेण संसारविनाशनकराणि ते ॥ नामानि खलु दिव्यानि प्रब्रवाम शरदः शतम् ॥ ॥ ८९ ॥ इषुसंधानमात्रेण दग्धत्रिपुरधूर्जटे ॥ आधिभिर्व्याधिभिर्नित्यमाजिताःस्याम शरदः शतम् ॥ ९० ॥ चारुचामीकराभासं गौरीकुचपटोरसम् ॥ कदा नु लोकयिष्यामि युवानं विश्पतिं कविम् ॥ ९१ ॥ प्रमथैं

द्रावृतं प्रीतवदनं प्रियवाससम् ॥ सेविष्येहं कदा सांबं सुभासं शुक्रशोचिषम् ॥ ९२ ॥ बह्वेनसं मामकृतपुण्यलेशं च दुर्मतिम् ॥ स्वीकारिष्याति किं न्वीशो नीलग्रीवो विलोहितः ॥ ९३ ॥ कालशूलानलासक्तं भीतं व्याकुलमानसम् ॥ कदा नु द्रक्ष्यतीशो मां कंबुग्रीवः सनातनः ॥९४॥ गायका यूयमायात यदि रागादिलिप्सवः॥ धनदस्य सखायं तमुपास्म गायतां वराः ॥ ९५ ॥ स्वस्त्यस्तु सखि ते जिह्वे विद्यादातुरुमापतेः ॥ स्तवमुच्चतरं ब्रूहि जयतामिव दुंदुभिः ॥ ९६ ॥ चेतयाजनशान्तस्त्वं नेदं वेदाखिलं जगत् ॥ अस्य तृप्ताखिलं शंभो गौरं तत्तृषितः पिब ॥ ९७॥ सुगंधिं च सुखस्पर्शं कामदं सोमभूषणम् ॥ गाढमालिंग मच्चित्त योषा जारमिव प्रियम् ॥ ९८ ॥ महामयूखाय महाभुजाय महाशरीराय महाम्बराय ॥ महाकिरीटाय महेश्वराय महामहासुष्टुतिमीरयामि ॥ ९९ ॥ यथाकथंचिद्रचिताभिरीषत्प्रसन्नताचारुभिरादरेण ॥ प्रपूजयामि स्तुतिभिर्महेशेमबालमुग्रं सहसा नमामि ॥१००॥ नमःशिवाय त्रिपुरांतकाय जगत्त्रयेशाय दिगंबराय ॥ नमोस्तु मुख्याय हराय

भूयो नमो जघन्यायच बुध्नियाय ॥ १०१ ॥ नमो विकाराय विकारिणे ते नमो भवायास्तु भवोद्भवाय ॥ बहुप्रजात्यंतविचित्ररूप यतः प्रसूता जगतः प्रसूतिः॥१०२॥ तस्मै सुरेशोरुकिरीटनानारत्नावृताष्टापदविष्टराय ॥ भस्मांगरागाय नमः परस्मै परात्परं नापरमास्ति किंचित् ॥ १०३ ॥ सर्पाधिराजौषधिनाथयुद्धक्षुभ्यज्जटामंडलगह्वराय ॥ तुभ्यं नमः सुंदरतांडवाय यस्मिन्निदं संचविचैति सर्वम् ॥ १०४ ॥ मुरारिनेत्रार्चितपादपद्ममुमांघ्रिलाक्षापरिरक्तपाणिम् ॥ नमामि देवं वृषनीलकंठं हिरण्यदंतं शुचिवर्णमारात् ॥ १०५ ॥ अनंतमव्यक्तमचिंत्यमेकं हरंतमाशांबरमंबरांगम् ॥ अजं पुराणं प्रणमामि यूपमणोरणीयान्महतो महीयान् ॥१०६॥ अंतःस्थमात्मानमजं न दृष्ट्वा भ्रमंति मूढा गिरिगह्वरेषु ॥ पश्चादुदग्दक्षिणतः पुरस्तादधःस्विदासीदुपरि स्विदासीत् ॥ १०७ ॥ इमं नमामीश्वरमिंदुमौले शिवं महानंदमशोकदुःखम् ॥ हृदंबुजे तिष्ठति यः परात्मा यतश्च सर्वाः प्रदिशो दिशश्च ॥ १०८ ॥ रागादिकापथ्यसमुद्भवेन भान्तं भवाख्येन महामयेन ॥ विलोक्य मां पालय चंद्र

मौले भिषक्तमं त्वां भिषजां शृणोमि ॥ १०९ ॥ दुःखां
बुराशिं सुखलेशहीनमस्पृष्टपुण्यं बहुपातकं माम्॥मृत्योः
करस्थं भव रक्ष भीतं पश्चात्पुरस्तादधराद्गुदक्तात् ॥
॥ ११० ॥ गिरींद्रजाचारुमुखावलोकसुशीतया देव
तवैव दृष्ट्या ॥ वयं दयापूरितयैव पूर्णभयानना वा दुरि
तात्तरेम ॥१११॥ अपारसंसारसमुद्रमध्ये निमग्नमुत्क्रो
शमनल्परागम् ॥ मामक्षमं पाहि महेशजुष्टमोजिष्ठया
दक्षिणयेव रातिम् ॥ ११२ ॥ स्मरन्पुरा संचितपातका
नि खरं यमस्यापि मुखं यमारे ॥ बिभेमि मे देहि यथे
ष्टमायुर्यदक्षतायुर्यदि वा परेतः ॥ ११३ ॥ सुगंधिभिः
सुंदरभस्मगौरैरनंतभोगैर्मृदुलैरघोरैः ॥ इमं कदालिंगति
मां पिनाकी स्थिरेभिरंगैः पुरुरूप उग्रः ॥ ११४ ॥ क्रो
शंतमीशं पतितं भवाब्धौ नाकुस्थमं डूकामिवार्तिभीतम्॥
कदा नु मां रक्षति देवदेवो हिरण्यरूपः स हिरण्यसंदृक्
॥ ११५ ॥ चारुस्मितं चंद्रकलावतंसं गौरीकटाक्षारुह
युग्मनेत्रम् ॥ आलोकयिष्यामि कदा नु सांबमादित्य
वर्णं तमसः परस्तात् ॥ ११६ ॥ आगच्छतानादिमुमु
क्षवो ये यूयं शिवं चिंतयतांतरब्जे ॥ ध्यायंति मुक्त्यर्थं

मसुं हि नित्यं वेदांतविज्ञानसुनिश्चितार्थाः ॥ ११७ ॥
आयात यूयं भवताधिपत्ये कामं महेशं गिरिशं यज
ध्वम् ॥एवं पुराभ्यर्च्य हिरण्यगर्भो भूतस्य जातः पति
रेक आसीत् ॥ ११८ ॥ एकायनं तं विपुलं श्रयंते श्री
कंठमेनं सुकृता नमंति ॥ श्रीमानयं श्रीपतिवंद्यपादः
श्रीणामुदारो धरुणो रयीःणीम् ॥ ११९ ॥ सुपुत्रकामा
अपि ये मनुष्या युवानमेनं गिरिशं यजंताम् ॥ यतः
स्वयंभूर्जगतो विधाता हिरण्यगर्भः समवर्तताग्रे ॥
॥ १२० ॥ अलं किमुक्तैर्बहुभिः समीहितं समस्तम
स्याश्रयणेन सिध्यति ॥ पुरैनमाश्रित्य हि कुंभसंभवो
दिवा न नक्तं पलितोऽयुतानि ॥ १२१ ॥ अन्यत्प
रित्यज्य ममाक्षिभृंगाः सर्वं सदैनं शिवमाश्रयध्वम् ॥
आमोदवानेष मृदुः शिवाय स्वादुः किलायं मधुमा
नुतायम् ॥ १२२ ॥ भविष्यसि त्वं प्रतिमानहीनो वि
निर्जिताशेषनरामरश्च ॥ नमश्च ते वाणि महेशमेनं स्तु
हि श्रुतं गर्तसदं युवानम् ॥ १२३ ॥ यद्यन्मनश्चिंतय
सि त्वमिष्टं तत्तद्भविष्यत्यखिलं ध्रुवं ते ॥ दुःखेन वृत्तिं
विषये कदाचिद्यजामहे सौमनसाय भद्रम् ॥ १२४ ॥

अज्ञानयोगादपचारकर्म यत्पूर्वमस्माभिरनुष्ठितं ते ॥ तदेव शोध्यं सकलं दयालो पितेव पुत्रान्प्रति नो जुषस्व ॥ १२५ ॥ संसाराख्यक्रुद्धसर्पेण तीव्रै रागद्वेषोन्मादलोभादिदंतैः ॥ दष्टं दृष्ट्वा मां दयालुः पिनाकी देवस्त्राता त्राहि मामप्रयच्छन् ॥ १२६ ॥ इत्युक्त्वांते ये समाधेर्नमंते रुद्र त्वां ते यांति जन्माहिदष्टाः ॥ संतो नीलग्रीवसूत्रात्मनाहं तं त्वां यामि ब्रह्मणा वंदमान ॥ १२७॥ भवाधिभीषणज्वरेण पीडितान्महामयानशेषपातकालयानदूरकाललोचनान् ॥ अनाथनाथ ते करेण भेषजेन कालहा उदूषणो व सोम हे मृषस्व शूर राधसे॥ ॥ १२८ ॥ जयेम येन सर्वमेतदिष्टमष्टदिग्गणं भुवः स्थलं दिवः स्थलं नभः स्थलं च तद्गतम् ॥ य एष सर्वदेवदानवप्रभुः सभापतिः स नो ददातु तं रयिं पुरुं पिशंगसदृशम् ॥ १२९ ॥ नमो भवाय ते हराय भूतिभासितोरसे नमो भवाभिभूतिभीतिसंगिने पिनाकिने॥ नमः शिवाय विश्वपाय शाश्वताय हेलये न यस्य हन्यते सखा न जीयते कदा च न ॥ १३० ॥ सुरपतिपतये नमोनमः प्रजापतिपतये नमोनमः ॥ क्षितिप

तिपतये नमोनमोंबिकापतय उमापतये नमोनमः ॥ ॥ १३१ ॥ विनायकं वंदनमस्तकाहतस्वनाद्यसंघृष्टकिरीटमस्तकम् ॥ नमामि नित्यं प्रणतार्तिनाशनं कविं कवीनामुपमश्रवस्तमम् ॥ १३२ ॥ देवा युद्धे यागे विप्रास्त्रय्याह्वयं ? द्वयं विंदंति स्कंदम् ॥ वंदे सुब्रह्मण्यौं सुब्रह्मण्योँ सुब्रह्मण्योम् ॥ १३३ ॥ नमः शिवायै जगदंबिकायै शिवप्रियायै शिवविग्रहायै ॥ समुद्धभूवाद्रिपतेः सुताया चतुष्कपर्दा युवतिः सुपेशाः ॥ १३४ ॥ हिरण्यवर्णां मणिनूपुरांघ्रिं प्रसन्नवक्त्रां शुकपद्महस्ताम् ॥ विशालनेत्रां प्रणमामि गौरीं वचोविदं वाचमुदीरयंतीम् ॥ १३५ ॥ नमामि मेनातनयाममेयामिमामुमां कांतिमतीममेयाम् ॥ करोति या भूतिसितौ स्तनौ द्वौ प्रियं सखायं परिषस्वजाना ॥ १३६ ॥ कांतामुमां कांतनिभांगकांतिभांतामुपात्तानतहर्यजेंद्राम् ॥ नतोस्मि यास्ते गिरिशस्य पार्श्वे विश्वानि देवी भुवनानि चष्टे ॥ ॥ १३७ ॥ वंदे गौरीं तुंगपीनस्तनीं, तां चंद्राचूडां क्लिष्टसर्वांगरागाम् ॥ मैषा दुःखिप्राणिनामात्मकांतिं देवीं देवीं राधसे चोदयंती ॥१३८॥ एनां वंदे दीनरक्षा

विनोदां मेनाकन्यां मानदानंददात्रीम् ॥ या विद्यानां मंगलानां च वाचा मैषा नेत्री राधसः सूनृतानाम् ॥ ॥ १३९ ॥ संसारतापोरुभयापहंत्रीं भवानि भोज्याभरणैकभोगे ॥ धियं वरां देहि शिवे निरर्गलां यया तु विश्वादुरिता तरेम ॥ १४० ॥ शिवे कथं त्वत्समता क्व दीयते जगत्कृतिः केलिरयं शिवः पतिः ॥ हरिस्तु दासोनुचरीन्दिरा शची सरस्वती वा सुभगा ददीत ॥ ॥ १४१ ॥ वसुरुवाच ॥ इत्यनेन स्तवेनेशं स्तुत्वेत्थं स महामुनिः ॥ स्नेहाश्रुपूर्णनयनः प्रणनाम सभापतिम् ॥१४२॥ मुहुर्मुहुः पिबन्नीशं तांडवामृतमंगलम् ॥ सर्वान्कामानवाप्यांते गाणपत्यमवापह ॥ १४३ ॥ इमं स्तवं जैमिनिना वचोदितं द्विजोत्तमो यः पठतीह भक्तितः ॥ तमिष्टवाक्सिद्धिमतिं कविं श्रियः परिष्वजंते तनया यथापतिम् ॥ १४४ ॥ महीपतिर्यस्तु युयुत्सुरादरादमुं पठत्यस्य तथैव सादरात् ॥ प्रयांति शीघ्रं प्रमदांतकांतिकं भियं दधाना हृदयेषु शत्रवः ॥१४५॥ त्रैवर्णिकेष्वन्यतमो य एनं नित्यं कदाचित्पठतीशभक्तितः ॥ कलेवरांते शिवपार्श्ववर्ती चिरंतनः सख्यमुपैति दिव्य

म् ॥ १४६ ॥ लभंते पठंतो मतिं बुद्धिकामा लभंते तथैव श्रियं पुष्टिकामाः ॥ लभंते हि पुत्रान्नराः पुत्रकामा लभन्ते हि धान्यंवरा धान्यकामाः ॥ १४७ ॥ पादं वाप्यर्द्धपादं वा श्लोकं श्लोकार्द्धमेव वा ॥ यस्तु धारयते नित्यं शिवलोकं स गच्छति ॥ १४८ ॥ यत्र नृत्तं शिवश्चक्रे तांडवं तत्स्थलं शुभे ॥ पुण्यात्पुण्यतरं तीर्थं तत्र स्नात्वा विमुच्यते ॥ १४९ ॥ यस्तत्र कुरुते श्राद्धं पितॄणां मनुजोत्तमः ॥ पूर्वजान्स नयेत्स्वर्गं नात्र कार्या विचारणा ॥ १५० ॥ गां सुवर्णं धरां शय्यां वस्त्रमातपवारणम् ॥ पानमन्नं द्विजे दद्यात्तत्र तत्सर्वमक्षयम् ॥ ॥ १५१ ॥ एतदाख्यानकं पुण्यं पुंडरीकपुरोद्भवम् ॥ शृणुयाच्छ्रावयेद्वापि सोपि रुद्रप्रियो भवेत् ॥ १५२ ॥

इति श्रीनारदीयपुराणे बृहदुपाख्याने उत्तरभागे वसुमोहिनीसंवादे त्र्यम्बकेश्वरमाहात्म्ये वेदपादस्तवो नाम त्रिसप्ततितमोऽध्यायः ॥ ७३ ॥

"श्रीवेङ्कटेश्वर" (स्टीम्) यन्त्रालयकी परमोपयोगी स्वच्छ शुद्ध और सस्ती पुस्तकें ।

यह विषय आज २५ । ३० वर्षसे अधिक हुआ भारतवर्षमें प्रसिद्धहै कि, इस छापाखानेकी छपी हुई पुस्तकें सर्वोत्तम और सुन्दर प्रतीत तथा प्रमाणित हुई हैं. सो इस यन्त्रालय में प्रत्येक विषय की पुस्तकें जैसे-वैदिक, वेदान्त, पुराण, धर्मशास्त्र, न्याय, मीमांसा, छन्द, ज्योतिष, काव्य, अलंकार, चम्पू नाटक, कोष, वैद्यक, साम्प्रदायिक तथा स्तोत्रादि संस्कृत और हिन्दी भाषाके प्रत्येक अवसर पर विक्रीके अर्थ तैयार रहतेहैं । शुद्धता स्वच्छता तथा कागजकी उत्तमता और जिल्द की बँधाई देशभरमें विख्यात है । इतनी उत्तमता होनेपर भी दाम बहुत ही सस्ते रक्खे गये हैं और कमीशनभी पृथक् काट दियाजाताहै । ऐसी सरलता पाठकों को मिलना असंभवहै संस्कृत तथा हिन्दीके रसिकोंको अवश्य अपनी २ आवश्यकतानुसार पुस्तकोंके मँगानेमें त्रुटि न करना चाहिये. ऐसा उत्तम, सस्ता और शुद्ध माल दूसरी जगह मिलना असम्भव है 'सूचीपत्र' मँगा देखो ॥

खेमराज श्रीकृष्णदास,

"श्रीवेङ्कटेश्वर" छापाखाना—खेतवाड़ी—बंबई.

211

॥ श्रीः ॥

नित्यकर्मपद्धति ।

सर्वजनों के लाभार्थ

[illegible]
बुकसेलर [illegible]
[illegible]

जिसको

कन्हैयालाल बुकसेलर

चौक, पटना (सिटी) ने छपवाकर
प्रकाशित किया ।

मुम्बई
अक्षरों में

सत्यसुधाकर प्रेस, पटना में छपा ।

१९१८

सिर्फ टाइटिल हितचिन्तक प्रेस, रामघाट, बनारस [illegible]

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ नित्यकर्मपद्धतिः ।

प्रभातेगात्रमार्जनोत्तरंस्मरणीयं ।

ब्रह्मा मुरारिस्त्रिपुरान्तकारिर्भानुः शशी भूमिसुतो बुधश्च । गुरुश्च शुक्रः शनिराहुकेतवः कुर्व्वन्तु सर्वे मम सुप्रभातम् ॥१॥ प्रभाते यः स्मरेन्नित्यं दुर्गादुर्गाक्षरद्वयम् । आपदस्तस्य नश्यन्ति तमः सूर्योदयेयथा ॥२॥ अहिल्या द्रोपदी सीता तारा मन्दोदरी तथा । पञ्चकंन्या स्मरन्नित्य महापातकनाशनम् ॥३॥ पुण्यश्लोको नलो राजा पुण्यश्लोको युधिष्ठिरः । पुण्यश्लोका च वैदेही पुण्यश्लोको जनार्दनः ॥ ४ ॥

स्नानात् पूर्व्वं पाठयम् ।

विष्णुपादाब्जसंभूते गङ्गे त्रिपथगामिनि । धर्म्मद्रवीति विख्याते पापं मे हर जान्हवि ॥१॥ पापोऽहं पापकर्माऽहं पापात्मा पापसम्भवः । त्राहि मां पुण्डरी-

काक्ष सर्वपापहरो भव ॥२॥ स्नानविधिः ॥ आचमनं कृत्वा । विष्णुर्विष्णुः ३ अद्य अमुके मासि अमुक पक्षे अमुकतिथौ अमुकगोत्रः अमुकदेवशर्म्मा व अमुकदासः श्रीविष्णुप्रीतिकामः अस्यां गङ्गायां स्नानमहं करिष्ये । ब्राह्मणश्चेत विष्णुरोंतत्सत् अद्येतिब्रूयात् ततो मुखनासिकाचक्षुःकर्णादि कराभ्यामाच्छाद्यस्नायात् ।

स्नानानन्तरं पाठ्यं स्तोत्रम् ।

गङ्गायैनमः । देवि सुरेश्वरि भगवति गङ्गे, त्रिभुवनतारिणि तरलतरङ्गे । शंकरमौलिनिवासिनि विमले, मम मतिरास्तां तव पदकमले ॥१॥ भागीरथि सुखदायिनिमातः, तव जलमहिमा निगमे ख्यातः । नाहं जाने तव महिमानं, त्राहि कृपामयि मामज्ञानम् ॥२॥ हरिपददात्रि तरङ्गिणि गंगे, हिमविधुमुक्ताधवलतरंगे दूरीकुरु मम दुष्कृतिभारं, कुरु कृपया भवसागरपारम् ३ तव जलममलं येन निपीतं, परमपद खलु तेन गृहीतम् । मातर्गङ्गे त्वयि यो भक्तः, किल तं द्रष्टुं न यमः

शक्तः ॥४॥ पतितोद्धारिणि जान्हवि गंगे, खण्डितगिरिवरमण्डितभङ्गे । भीष्मजननि खलु मुनिवरकन्ये, पतितनिवारिणी त्रिभुवनधन्ये॥५॥कल्पलतामिव फलदां लोके, प्रणमति यस्त्वां न पतति शोके पारावारविहारिणी गङ्गे,सुखवनिताकृततरलापांगे॥६॥ तव कृपया चेत् स्रोतःस्नातः, पुनरपि जठरे सोऽपि न जातः । नरकनिवारिणी जान्हवि गङ्गे, कलुषविनाशिनि महिमोत्तुङ्गे ॥७॥ पुण्यदर्शने पुण्यतरङ्गे, जय जय जान्हवि करुणापांगे । इन्द्रमुकुटमणिराजितचरणे, सुखदे सुमदे सेवकशरणे ॥८॥ रोगं शोकं तापं पापं, हर मे भगवति कुमतिकलापम् । त्रिभुवनसारे वसुधाहारे, त्वमसि गुरुर्मम खलु संसारे ॥९॥ लोकानन्दे परमानन्दे, कुरु मयि करुणां कातरवन्द्ये । तव तटनिकटे यस्य निवासः, खलु वैकुण्ठ तस्य निवासः ॥१०॥ वरमिह नीरे कमठो मीनः, किंवा तीरे सरठः क्षीणः । अथवा नीचः श्वपचो

दीनो, दूरे नृपतिस्तव न कुलीनः ॥११॥ भो भुवनेश्वरि पुन्ये धन्य, देवि द्रवमयि मुनिवरकन्ये । गङ्गास्तवमिदममलं नित्य पठति नरो यःस जयति सत्यम् ॥१२॥ येषां हृदय गङ्गाभक्तिः, तेषां भवति सदा सुखभुक्तिः॥मधुहरकान्तापञ्झटिकाभिः, परमानंदनकलितललिताभिः ॥१३॥ गङ्गास्तोत्रमिदं भवसारं, वांछितफलदंपरमं सुखदम् । शङ्करमेवकशङ्कररचितं पठति नरोयस्तस्यं भवेच्छलम्॥१४॥इतिगङ्गास्तोत्र सम्पूर्णम्

अथ गङ्गाप्रणामः ।

सद्यः पातकसंहर्त्री सद्यो दुःखविनाशिनी ।
सुखदा मोक्षदा गंगा गंगैव परमा गतिः ॥

अथ गङ्गामाहात्म्यम् ।

गंगा गंगेति यो ब्रूयाद् योजनानां शतैरपि ।
मुच्यते सर्वपापेभ्यो विष्णुलोकं स गच्छति ॥१॥

अथ गङ्गाष्टकम् ।

पत्यक्तं जननीगणैर्यदपि न स्पृष्टं सुहृद्बान्ध-

वैर्यस्मिन् पान्थदृगन्तसन्निपातिते तैःस्मर्यते श्रीहरिः स्त्रांगे न्यस्य तदीदृशं वपुरहो स्वाक्रीयते पौरुषं त्वं तावत् करुणापरायणपरा मातासि भागीरथी ॥१॥

अच्युतचरणतरंगिणि, गंगे शशिमौलिमालतीमाले ! त्वयि तनुवितरणसमये, देया हरता न मे हरिता ॥२॥

शून्यीभूता शमननगरी नीरवारारवाद्या यातायातैः प्रतिदिनमहो भेद्यमाना विमानाः ! सिद्धैःसार्द्धं दिवि दिविषदः सार्घ्यपात्रैकहस्ता मातर्गङ्गे यदवधि तव प्रादुरासीत् प्रवाहः ॥ ३ ॥

पया हि गांगं त्यजतामिहांगं पुनर्न चांगं यदि वापि चांगम् । करे रथांगं शयने भुजंगं यानंविहंगं चरणेऽम्बु गांगम् ॥ ४ ॥

कत्यक्षीणि करोट्यः कति कति द्वीपिद्विपानां त्वचः काकोलाः कति पन्नगाः कति सुधाधाम्नश्च खण्डाः कति । किञ्च त्वं च कति त्रिलोकजननि त्वद्वारिपूरोदरे मज्जज्जन्मकदम्बकं समुदयत्येकैकमादाय यत् ॥ ५ ॥

कुतो वापी वीचिस्तव यदि गता लोचनपथं त्वमापीता पीताम्बरपुरनिवासं वितरसि । त्वदु-

हसंगे गंगे यदि पतति कायस्तनुभृतां तदा मातः शातक्रतवपदलाभोऽप्यतिलघुः ॥६॥ त्वदम्भो लोकानामखिलदुरितान्येव दहति प्रगन्त्री निम्नानामपि नयसि सर्वोपरिगतान् । स्वयं जाता विष्णोर्जनयसि सुराशातिनिवहानहो मातर्गंगे किमिह चरितं ते विजयते ॥ ७ ॥ सुरधुनि मुनिकन्ये तारयेः पुण्यवन्तं स तरति निजपुण्यैस्तत्र किं ते महत्त्वम् । यदि च गतिविहीनं तारयेः पापिनं मां तदिह तव महत्वं तन्महत्वं महत्त्वम् ॥ ८ ॥ इतिगंगाष्टकं संपूर्णम् ।

अथ श्रीविष्णोर्नामाष्टकम् ।

नमो नारायणाय । अच्युतं केशवं विष्णुं हरिं सत्यं जनार्दनम् । हंसं नारायणं चैवमेतन्नामाष्टकं शुभम् ॥१॥ त्रिसन्ध्यं यः पठेन्नित्यं पापं तस्य न विद्यते । शत्रुसैन्यं क्षयं याति दुःस्वप्नः सुस्वप्नो भवेत् ॥२॥ गंगायां मरणं चैव दृढा भक्तिश्च केशवे । ब्रह्मविद्याप्रबोधश्च तस्मान्नित्यं पठेन्नरः ॥३॥ इति श्रीब्रह्मपु-

राणे श्रीविष्णोर्नामाष्टकस्तोत्रं संपूर्णम् ॥

अथ श्रीविष्णोःषोडशनाम स्तोत्रं ।

औषधे चिन्तयेद्विष्णु भोजने च जनार्दनम् । शयेन पद्मनाभं च विवाहे च प्रजापतिम् ॥ युद्धे चक्रधरं देवं प्रवासे च त्रिविक्रमम् । नारायणं तनुत्यागे श्रीधरं प्रियसंगमे ॥ २ ॥ दुःस्वप्न स्मर गोविन्दं संकटे मधुसूदनम् । कानने नरसिंहं च पावके जलशायिनम् ॥३॥ जलामध्ये वराहं च पर्वते रघुनन्दम् । गमने वामनं चैव सर्वकार्येषु माधवम् ॥४॥ षोडशैतानि नामानि प्रातरुत्थाय यः पठेत् सर्वपापविनिर्मुक्तो विष्णुलोके महीयते ॥५॥ इति विष्णोः षोडशनामस्तोत्र सम्पूर्णम् ॥

अथ श्रीराधास्तोत्रम् ।

राधा रासेश्वरी रम्या परमा च परात्मिका । रासोद्भवा कृष्णकान्ता कृष्णवक्षः स्थलस्थिता ॥ १ ॥ कृष्णप्राणाधिका देवी महाविष्णुप्रसूरपि । सर्वदा

विष्णुमाया च सत्यासत्यासनातनी॥२॥ब्रह्म स्वरूपा परमा निर्लिप्ता निर्गुणा परा। वृन्दावने च विजिया यमुना तटवासिनी॥३॥गोपांगनानां प्रथमा गोपिका गोपमातृका ॥ सानन्दापरमानन्दानन्दनन्दनकामिनी॥४॥ वृषभानुसुताकान्ता शान्त्यपर्णतमस्यच । कामा कलावती कन्या तीर्थपूता सनातनी॥५॥सप्तत्रिंशच्चनामानिवेदोक्तानि शतानि च। सारभूतानि पुण्यानि सर्वनामसु नारद ॥६॥ नवीनां हेमगौराङ्गीं पूर्णानन्दवतीं सतीम् । वृषभानुसुतां देवीं वन्दे राधा जगत्प्रसुम् ॥७॥ इति राधास्तवः ।

अथ जयदेवकृतदशावतारस्तोत्रम् ।

प्रलय पयोधिजले धृतवानासि वेदं, विहितवहित्रचरित्रमखेदम् । केशव धृतमीनशरीर, जय जगदीश हरे ॥१॥ क्षितिरिह विपुलतरे तव तिष्ठति पृष्ठे, धरणिधरणकिणचक्रगरिष्ठे । केशव धृतकच्छपरूप, जय जगदीश हरे ॥२॥ वसति दशनाशिखरे धरणी तव

लग्ना, शशिनि कलंककलेव निमग्ना । केशव धृतसूकररूप, जय जगदीश हरे ॥३॥ तव करकमलवरे नखमद्भुतशृगं, दलितहिरण्यकशिपूतनुभृंगम् । केशव धृतनहरिरूप, जय जगदीश हरे ॥४॥ छलयसि विक्रमणं बलिमद्भुतवामन, पदनखनीरजनितजनपावन । केशव धृतवामनरूप, जय जगदीस हरे ॥५॥ क्षत्रियरुधिरमय जगदपगतपापं, स्नपयसि पयसि शमितभवतापम् । केशवधृतभृगुपतिरूप,जय जगदीश हरे ॥६॥ वितरसि दिक्षु रणे दिक्पतैकमनीयं, दिशमुखमालिबलिं रमणीयम् । केशव धृतरामशरीर, जय जगदीश हरे ॥७॥ वहसि वपुषि विशदे वसनं जलदाभं,हलहतिभीतिमिलितयमुनाभम् केशव धृतहलधररूप, जय जगदीस हरे ॥८॥निन्दसि यज्ञविधेरहह श्रुतिजातं, सदयहृदयदर्शितपशुघातम् ॥ केशव धृतबुद्धशरीर, जय जगदीश हरे९ म्लेच्छनिवहनिधने कलयसि करवालं, धूमकेतुमिव

कमपि करालम् । केशव धृतकल्किशरीर, जय जगदीश हरे ॥१०॥ श्रीजयदेवकवेरिदमुदितमुदारं, शृणु सुखदं शुभदं भवसारम् । केशव धृतदशविधरूप, जय जगदीश हरे ॥११॥ वेदानुद्धरते जगन्ति वहते भूगोलमुद्बिभ्रते दैत्यं दशायते बलिं छलयते क्षत्रक्षयं कुर्वते । पौलस्त्यं जयते हलं कलयते कारुण्यमातन्वते म्लेच्छान् मूर्च्छयते दशाकृतिकृते कृष्णाय तुभ्यं नमः ॥१२॥ इति दशावतारस्तोत्रम् ।

अथ जगन्नाथस्तोत्रम् ।

नमः श्रीकृष्णचैतन्यचन्द्राय ॥ कदाचित्कालिन्दीतटविपिनसंगीतकरवो मुदाभीरीनारीवदनकमलास्वादमधुपः । रमाशम्भुब्रह्मामरपतिगणेशार्चितपदो जगन्नाथः स्वामी नयनपथगामी भवतु मे ॥१॥ भजे सव्ये वेणुं शिरसि शिखिपुच्छं कटितटे दुकूलं नेत्रान्ते सहचरकटाक्षं च विदधत् । सदा श्रीमद्वृन्दावनवसति लीलापरिचया जगन्नाथःस्वामी नयन

पथगामी भवतु मे ॥२॥ महाम्भोधेस्तीरे कनकरुचिरे नीलशिखरे वसन्प्रासादान्ते सहज बलभद्रेण बलिना। सुभद्रामध्यस्थः सकल सुरसेवावसरदो जगन्नाथः स्वामी नयनपथगामी भवतु मे ॥३॥ कृपापारावारःसजलजलदश्रेणिरुचिरोरमावाणीरामः स्फुरदमलपङ्क्षममुखः। सुरेन्द्रराराध्यःश्रुतिसुखगणोद्गीतचरितो जगन्नाथः स्वामी नयनपथगामी भवतु मे ॥ ४ ॥ रथारूढो गच्छन् पथिमिलितभूदेवपटलैः स्तुतिप्रादुर्भावं प्रतिपदमुपाकर्ण्य सदयः। दयासिन्धुर्बन्धुः सकलजगतां सिन्धुसुतया जगन्नाथःस्वामी नयनपथगामी भवतु मे ॥५॥ परब्रह्मापीडो विकच कमलाभक्षणयुगो निवासी नीलाद्रौ निहितचरणोऽनन्तशिरसि। रसानन्दोराधासरसवपुरालिंगनसुखो जगन्नाथः स्वामी गयन पथगामी भवतु मे ॥६॥ न याचेऽहं राज्यं न च कनकमाणिक्यविभवं न याचेऽहं रम्यां सकलजनकाम्यां वरवधूम्। सदा

कालेकाले प्रथगपतिनोद्गीतचरितोजगन्नाथःस्वामी नयनपथगामी भवतु मे ॥७॥ हर त्वं संसारं द्रुततरमसारं सुरपते हर त्वं पापानां विततिमपरां यादवपते । अहो दीनानाथ निहितमचलं निश्चितमिदं जगन्नाथः स्वामी नयनपथगामी भवतु मे॥८॥जगन्नाथाष्टकं पुण्यं यः पठेत्प्रयतः शुचिः । सर्वपापविशुद्धात्मा विष्णुलोकं स गच्छति ।।९।। इति चैतन्यचन्द्रमुखपद्मविनिर्गतं श्रीजगन्नाथाष्टकं समाप्तम् ।

अथाचमनम् ।

नमः । अपवित्रः पवित्रो वा सर्वावस्थां गतोऽपिवा । यः स्मरेत् पुण्डरीकाक्षं सबाह्याभ्यन्तः शुचिः ॥ श्रीविष्णुः श्रीविष्णुः श्रीविष्णुः ॥

अथ शूद्रस्य तर्पण विधिः ।

पूर्वाभिमुखः ॥ नमो ब्रह्मा तृप्यतां ननो विष्णुस्तृप्यतां नमो रुद्रस्तृप्यतां नमः प्रजापतिस्तृप्यताम् । नमो । देवा यक्षास्तथा नागा गन्धर्वाप्सरसोऽसु

राः । क्रूराः सर्पाः सुपर्णाश्च तरवो जिह्मगाःखगाः। विद्याधरा जलधरास्तथैवाकाशगामिनः । निराधाराश्च ये जीवाः पापधर्म रताश्च ये । तेषामाप्यायनायैतद्दीयते सलिलं मया । तत उत्तराभिमुख उत्तरीयं मालावत् कृत्वा ॥ नमः। सनकश्चैव सनन्दनश्च तृतीयश्च सनातनः कपिलश्चासुरिश्चै व वोढुः पञ्चशिखस्तथा ॥ सर्वे ते तृप्तिमायान्तु मद्दत्तेनाम्बुना सदा । इति विपरीतक्रमेणाञ्जलिद्वयं । दद्यात् ।

ततःपूर्वाभिमुखःप्राकृतोत्तरीय ।

नमोमरीचिस्तृप्यतां नमोऽत्रिस्तृप्यतांनमोऽङ्गिरास्तृप्यतां नमः पुलस्त्यतृप्यतां नमःपुलहस्तृप्यतां नमः क्रतुस्तृप्यतां नमो भृगुस्तृप्यतां नमः प्रचतास्तृप्यता नमो वसिष्ठस्तृप्यतां नमो नारदस्तृप्यताम् ।

ततोदक्षिणाभिमुखोविपरीतोत्तरीयः।

नमोऽग्निष्वात्ताः पितरस्तृप्यन्तामेतत् सातिलकंगोदकं तृप्यस्व । नमः सौम्याः पितरस्तृप्यन्तामेतत् सतिलगंगोदकं तृप्यस्व । नमो हविष्मन्ताः पितर-

स्तृप्यन्तामेतत् सतिलगंगोदकं तृप्यस्व॥ नम ऊष्मपा पितरस्तृप्यन्तामेतत् सनिलंगगोदकं तृप्यस्व॥नमः सुकालिनः पितरस्तृप्यन्तामेतत् सतिलगंगोदकं तृप्यस्व ॥ नमो बर्हिषदः पितरस्तृप्यन्तामेतत् सतिलगंगोदकं तृप्यस्व॥नम आज्यपाःपितरस्तृप्यन्तामेतत् सतिलगंगोदकं तृप्यस्व ॥ प्रत्येकमेकाञ्जलिं दद्यात्॥ सामान्यजले सतिलोदकमिति वदेत ॥

दक्षिणाभिमुखो यमतर्पणम् ।

नमः । यमाय धर्म्मराजाय मृत्यवे चान्तकाय च । वैवस्वताय कालाय सर्वभूतक्षणयाय च ॥१॥ औदुम्बराय दध्नाय नीलाय परमष्ठिने । वृकोदराय चित्राय चित्रगुप्ता य वै नमः ॥ २ ॥

ततो दक्षिणाभिमुखःपितृतर्पणम् ।

नमः आगच्छन्तु मे पितर इमं गृह्णन्त्वापोऽञ्जलिम् । विष्णुर्नमः अमुकगोत्रःपिता अमुकदासः तृप्यस्वैतत् सतिलगंगोदकं तस्मै नमः (सामान्यजले

सतिलोदकमिति वदेत्) एवं पितामहप्रपितामहमातामहप्रमातामहवृद्धप्रमातामहेभ्यः प्रत्येकं अंजलित्रयं दद्यात् । अमुकगोत्रा माता अमुकीदासी तृप्यस्वैतत् सतिलगंगोदकं तुभ्यं नमः । एवं पितामहीप्रपितामहीभ्यां एवंमातामहीप्रमातामहीवृद्धप्रमातामहीभ्य अंजलित्रय दद्यात् । ततःपत्न्यै पितृव्यप्रभृतिभ्रातृवर्गादिभ्यःप्रत्येकमेकैकांजलिं दद्यात्।

रामतर्पणम् ।

आब्रह्मभुवनाल्लोका देवर्षिमुनिमानवाः । तृप्यन्तु
पितरः सर्वे मातृमातामहादयः।अतीतकुलकोटीनां
सप्तद्वीपनिवासिनाम् । मया दत्तेनतोयेन तृप्यतां
भुवनत्रयम् ॥

लक्ष्मणतर्पणम् ।

आब्रह्मस्तम्बपर्यन्तं सतिळगंगोदिकं जगत् तृप्यत् ॥

ततो भीष्मतर्पणम् ।

वैयाघ्रपद्यगोत्राय सांकृतिप्रवराय च ।
अपुत्राय ददाम्येतत् सलिलं भीष्मवर्मणे ॥

Prof. Madhav Prasad Lamichhahe Collection, Kathmandu, Nepal

प्रणामम् । भीष्मःशान्तनवो बीरःसत्यवादी जितेंद्रियः । आभिरद्भिरवाप्नोतु पुत्रपौत्रोचिन्तां क्रियाम् ।

नमः ॥ येऽबान्धवा बान्धवा वा येऽन्यजन्मनि बान्धवाः । ते तृप्तिमखिलां यान्तु ये चास्मत्तोयकांक्षिणः ॥ इत्यनेनैकांजलि दद्यात् । ततो जलादुत्थाय द्विराचम्य वस्त्रनिष्पीडनोदकेन तर्पयेत् ॥ यथा ॥ नमः ॥ ये चास्माकं कुले जाता अपुत्रा गोत्रिणो मृताः ॥ ते तृप्यन्तु मया दत्ताद्वस्त्रनिष्पीडनोदकात् ॥

नमः ॥ पिता स्वर्गः पिता धर्म्मः पिता हि परमन्तपः । पितरि प्रीतिमापन्ने प्रीयन्ते सर्वदेवताः पितृचरणेभ्यो नमः ।

सूर्यार्घ्यम् । नमो विवस्वते ब्रह्मन्भास्वते विष्णुतेजसे । जगत्सवित्रे शुचये सवित्रे कर्म्मदायिने । इदमर्घ्य नमः । श्रीसूर्याय नमः ॥

सूर्यप्रणामः ।

नमः । जपाकुसुमसङ्काशं काश्यपेयं महाद्युतिम् ।
ध्वान्तारि सर्वपापघ्नं प्रणतोऽस्मि दिवाकरम् ॥

सूर्यस्तोत्रम् ।

वसिष्ठउवाच । स्तुवन्नासीत्ततः साम्वः कृशो धमनिसन्ततः । राजन्नामसहस्रेण सहस्रांशु दिवाकरम् खिद्यमानं तु तं दृष्ट्वा सूर्यः कृष्णात्मजंतदा । स्वप्ने तू दर्शनं दत्त्वा पुनर्वचनमब्रवीत् । श्रीसूर्य उवाच । साम्बसाम्बमहाबाहो शृणुजाम्बवतीसुता । अलंनामसहस्रेण पठस्वेमंस्तवंशुभम् । यानि नामानि गुह्यानि पवित्राणि शुभानि च । तानि ते कीर्तयिष्यामि श्रुत्वातच्चावधारय । विकर्त्तनोविवस्वांश्च मार्त्तण्डोभास्करोरविः । लोकप्रकाशकः श्रीमान् लोकचक्षुर्ग्रहेश्वरः। लोकसाक्षीत्रिलोकेशः कर्त्ता हर्त्तातमिस्रहा । तपनस्तापनश्चैव शुचिःसप्ताश्ववाहनः गभस्तिहस्तो ब्रह्मा च सर्वदेवनमस्कृतः । एकविंशतिरित्येष स्तव इष्टःसदा मम । लक्ष्यारोग्यकरश्चैव धनवृद्धियशस्करः। स्तवराज इति ख्यातस्त्रिषु लोकेषु विश्रुतः । ये एतेन महाभाग द्वे सन्ध्येऽस्त

मनोदये । स्तौति मां प्रणतो भूत्वा सर्वपापैः प्रमुच्यते । कायिकं वाचिकं चैव मानसंचैवदुष्कृतम् । एकजप्येन तत्सर्वं प्रणयति ममाग्रतः । एषजप्यश्च होमश्च सन्ध्योपासनमेवच । बलिमन्त्रोऽर्घ्यमन्त्रश्च धूपमन्त्रस्तथैवच । अन्नदानेचस्नानेच प्रणिपाते प्रदक्षिणे । पूजितोऽयं महामन्त्रः सर्वपापहरःशुभः । एवमुक्त्वा तू भगवान् भास्करो जगदीश्वरः । आमन्त्र्यकृष्णतनये तत्रैवान्तरधीयते । साम्बोऽपि स्तवराजेनस्तुत्वा सप्ताश्ववाहनम् । पूतात्मानीरुजः श्रीमान् बलैश्वर्ययुतोऽभवत् । इति श्रीसाम्बपुराणे रोगापनयने श्रीसूर्यवक्त्रविनिर्गतः स्तवराजः समाप्तः ॥

अथ सूर्यस्यद्वादशनामस्तोत्रं ।

आदित्यः प्रथमं नाम द्वितीयन्तु विभाकरः । तृतीयं भास्करः प्रोक्तं चतुर्थं च प्रभाकरः पंचमं च सहस्रांशुः षष्ठं चैव त्रिलोचनः सप्तमं हरिदश्वश्च अष्टमं च विभावसुः । नवमं दिनकृत् प्रोक्तो दशमं

द्वादशात्मकः । एकादशं त्रयीमूर्तिर्द्वादशं सूर्य एव च । द्वादशैतानि नामानि प्रातःकाले पठेन्नरः दुःस्वप्ननाशनंसद्यः सर्वसिद्धिःप्रजापते । आयुरारोग्यमैश्वर्यं पुत्रपौत्रप्रवर्धनम् । ऐहिकामुष्मिकादीनिलभन्तेनात्रसंशयः इतिसूर्यद्वादशनामस्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

अथ तुलस्यवचयनमन्त्रः ।

तुलस्यमृतनामासि सदा त्वं केशवप्रिया ॥
केशवार्थं चिनोमि त्वा वरदा भव शोभने ॥

तुलसीस्नानमन्त्रः ।

गोविन्दवल्लभां देवीं भक्तचैतन्यकारिणीम् ।
स्नापयामि जगद्धात्रीं विष्णुभक्तिप्रदायिनीम् ॥

तुलसीस्तोत्रम् ।

तुलसी सर्वभूतानां महापातकनाशिनी ॥
अपवर्गप्रदे देवि वैष्णवानां प्रिया समा ॥
सत्ये सत्ववती चैव त्रेतायां मानवी तथा ॥
द्वापरे अवतीर्णासि वृन्दा त्वं तुलसी कलौ ॥

तुलसीप्रणामः ।

वृन्दायै तुलसीदेव्यै प्रियायै केशवस्य च ॥
विष्णुभक्तिप्रदे देवी सत्यवत्यै नमोनमः ॥

गणेशस्यध्यानं ।

खर्वस्थूलतनुं गजेन्द्रवदनं लम्बोदरं सुन्दरं प्रस्यन्दन्मधुगन्लुब्धमधुव्यालोलगण्डस्थलम् । दन्ताघातविदारितारिरुधिरैः सिंदूरशोभाकरं वन्देशैलसुतासुतं गणपतिं सिद्धिप्रदं कामदम् । इति ध्यात्वा मानसोपचारैः संपूज्य पाद्यादिभिः पूजयेत् । इति संपूज्य ।

गणेशस्य प्रार्थना ।

देवेन्द्रमौलिमन्दारमकरन्दकणारुणाः ।
विघ्नं हरन्तु हेरम्बचरणाम्बुजरेणवः ॥

शिवपूजाविधिः ।

विना भस्मत्रिपुण्ड्रेण विनारुद्राक्षमालया । विना माल्लूरपत्रेण नार्च्चयेत् पार्थिवं शिवम् ॥१॥ मूर्त्तयोऽष्टौ शिवस्यैताः पूर्वादिक्रमयोगतः । ऐशान्यन्ताः प्र-

पूज्यन्ते वेद्यां लिङ्गं शिवे भजेत् ॥ २ ॥

पंचदेवतापूजा ।

शिवं भास्करमग्निं च केशवं कौशिकीं तथा । एतान्प्रपूजयेदादौ सर्वसिद्धिफलप्रदान् । मृदाहरणं घट्टनं प्रतिष्ठा ध्यानमेव च । स्तवनंपूजनं चैव विसर्जनमतःपरम् । हरो महेश्वरश्चैव शूलपाणिःपिनाकधृक् । शिवः पशुपतिश्चैव महादेव इति क्रमात् ॥

शिवपूजाप्रकारः ।

हराय नम इति मृदाहरणम् । महेश्वराय नम इति शर्कराकेशतुषादिसहितसंघट्टनम् । पशुपतयेनम इति स्नापयेत् । वज्रायफट् इति वज्रं मोचयेत् ।

जलशुद्धि ।

गङ्गेचयमुनेचैव गोदावरिसरस्वति नर्म्मदेसिन्धु कावेरि जलेऽस्मिन्संनिधिकुरु । पशुपतयेनम इति स्नापयेत् ॥

प्राणप्रतिष्ठा ।

नमः शूलपाणे पिनाकधृक् इहागच्छ इहागच्छ

इह तिष्ठ इह तिष्ठ इह सन्निहितो भव सुप्रतिष्ठितो भव मत्कृतां पूजां गृहाण अत्राधिष्ठान कुरु ।

आसनशुद्धि ।

आसनमन्त्रस्य मेरुपृष्ठऋषिः सुतलं छंदः कूर्मो देवता आसनोपवेशने विनियोगः । पृथ्वी त्वया धृता लोका देवि त्वं विष्णुनाधृता । त्वं च धारय मां नित्यं पवित्रं कुरुचासनम् । वामे गुरुभ्यो नमः । दक्षिणे गणेशाय नमः । ऊर्ध्वं ब्रह्मणे नमः । अधः अनन्ताय नमः सम्मुखे शिवाय नमः ॥

शिवस्यध्यानम् ।

ध्यायेन्नित्यं महेशं रजतगिरिनिभं चारुचन्द्रावतंसं रत्नाकल्पोज्ज्वलाङ्गं परशुमृगवराभीतिहस्तं प्रसन्नम् । पद्मासीनं समन्तात् स्तुतममरगणैर्व्याघ्रकृत्तिं वसानं विश्वाद्यं विश्ववंद्यं निखिलभयहरं पंचवक्त्रं त्रिनेत्रम् । इति ध्यात्वा मानसोपचारैः संपूज्य पाद्यादिभिः पूजयत् । एतत् पाद्यं नमः शिवाय । इदमर्घ्यं नमः

शिवाय । इदमाचनीयं नमः शिवाय । एष गन्धः नमः शिवाय । एतत् पुष्पं नमः शिवाय । एतत् बिल्वपत्रं नमः शिवाय । एष धूपः नमः शिवाय । एष दीपः नमः शिवाय । एतन्नैवेद्यं नमः शिवायः । इदमाचमनीयं नमः शिवाय । ऐशान्यादिक्रमेणाष्टमूर्तिः पूजयेत् शर्वाय क्षितिमूर्त्तये नमः । भवाय जलमूर्त्तये नमः । रुद्राय अग्निमूर्त्तये नमः । उग्राय वायुमूर्त्तये नमः । भीमाय आकाशमूर्त्तये नमः । पशुपतये यजमानमूर्त्तये नमः । महादेवाय सोममूर्त्तये नमः । ईशानाय सूर्यमूर्त्तये नमः । मध्ये नमः शिवाय । नमः शिवाय इति अष्टवारं जपत्वा स्तवपाठः कर्तव्यः । गुह्यातिगुह्यगोप्ता त्वं गृहाणास्मत्कृतं जपम् । सिद्धिर्भवतु मे देव त्वत्प्रसादान्महेश्वर ॥

शिवाष्टकम् ।

प्रभुमीशमनीशमशेषगुणं गुणहीनमहीशगराभरणम् । रणनिर्जितदुर्जयदैत्यपुरं प्रणमामि शिवंशिव-

कल्पतरुम्॥३॥नयनत्रयभूषितचारुमुखं मुखपद्मविराजितकोटिविधुम् । विधुखण्डविमण्डितभालतटं प्रणमामि शिवं शिवं शिवकल्पतरुम्।४।वृषराजनिकेतनमादिगुरुं गरलाशमनाजिपिनाक धरम् । प्रमथाधिपसेवकरञ्जनकं प्रणमामि शिवं शिवकल्पतरुम्॥५॥ मकरध्वजमत्तकरींद्रहरं करितुंडगणेशविबोधकरम् । वरदाभयशूलविषाणधरं प्रणमामि शिवं शिवकल्पतरुम् ॥६॥ जगदुद्भवपालननाशकरं मनसैव पुनगुणरूपधरम् । प्रियमानवसाधुजनैकगतिं प्रणमामि शिवंशिवकल्पतरुम् ॥७॥ गिरिजासुहृदब्जविकासकरं शरणागतदीनसुभद्यपरम्।भजतोऽखिलदुःखसमूहहरं प्रणमामि शिवं शिव कल्पतरुम् ॥८॥ न जानामि तेऽहं स्तुतिध्यानपूजां न मंत्रंन धर्मं सदापापचित्तः। तथाप्याशुतत्त्वं क्षमित्वा दयालो पुनर्जन्मदुःखात्परित्राहिशंभो ॥९॥ इति शिवाष्टकं समाप्तम् । शिवाष्टके प्रणमामि शिवमिति छिन्धेत् ।

महादेवस्य प्रणामः ।

नमस्तुभ्यं विरूपाक्ष नमस्ते दिव्यचक्षुषे । नमः पिनाकहस्ताय वज्रहस्ताय वै नमः । नमस्त्रिशूलहस्ताय दण्डपाशासिपाणये । नमस्त्रैलोक्यनाथाय भूतानां पतये नमः । बाणेश्वराय नरकार्णवतारणाय ज्ञानप्रदाय करुणामयसागराय । कर्पूरकुन्दधवलेन्दुजटाधराय दारिद्र्यदुःखदहनाय नमः शिवाय । नमः शिवाय शान्ताय कारणत्रयहेतवे । निवेदयामि चात्मानं त्वं गतिः परमेश्वर ॥

नारायणस्य स्नानमन्त्रः ।

नमः सहस्रशीर्षः पुरुषः सहस्राक्ष सहस्रपात् । सभूमिं सर्वतः स्पृष्ट्वा अत्यतिष्ठद्दशांगुलम् । इति नारायणस्य स्नानमन्त्रः ॥

नारायणस्य ध्यानम् ।

नमः । ध्येयः सदा सवितृमण्डल मध्यवर्त्ती नारायणः सरसिजासनसन्निविष्टः । केयूरवान् कनककुण्डलवान् किरीटि हारी हिरण्मयवपुर्धृतशंखचक्रः । इति ध्यात्वा पूजयेत् ॥

नारायणस्य प्रणामः ।

नमो ब्रह्मण्यदेवाय गोब्राह्मणहितायच ।
जगद्धिताय कृष्णाय गोविन्दाय नमो नमः ॥

अथ नारायण प्रार्थना ।

पापोऽहं पापकर्म्माहं पापत्मा पापसम्भवः ।
त्राहि मां पुण्डरीकाक्ष सर्वपापहरो भवः ॥

अथ विष्णुस्तोत्रम् ।

गौतम उवाच । जयकृष्ण जगन्नाथ जयवैकुण्ठनामधृक् । जयदेव कृपासिन्धो जयलक्ष्मीपतेप्रभो ॥१॥ जयनीलाम्बुजश्याम नीलजीमूतसन्निभ । जय पद्माधरित्रीभ्यां निषेवितपदाम्बुज ॥२॥ जनार्द्दन जगद्बन्धो शरणागत पालक । त्वद्दासदासदासानां दासत्वं देहि मे प्रभो ॥ ३ ॥ इति श्रीगौतमशतानन्दसम्वादे विष्णुस्तोत्रं समाप्तम् ॥

नवग्रहस्तोत्रम् ।

जपाकुसुमसंकाशं काश्यपेयं महाद्युतिम् । ध्वां-

तारिं सर्वपापघ्नं प्रणतोऽस्मि दिवाकरम् ॥१॥ दधिशंखतुषाराभं क्षीरोदार्णवसम्भवम् । नमामि शशिनं भक्त्या शम्भोर्मुकुटभूषणम् ॥२॥ धरणीगर्भसम्भूतं विद्युत्पुञ्जसमप्रभम् । कुमारं शक्तिहस्तं च लोहितांगं नमाम्यहम् ॥३॥ प्रियङ्गुकलिकाश्यामं रूपेणाप्रतिमं बुधम् । सौम्यं सर्वगुणोपेतं नमामि शशिनः सुतम् ॥ ४ ॥ देवतानामृषीणां च गुरुकनकसन्निभम् । वन्द्यभूतं त्रिलोकेशं तं नमामि बृहस्पतिं ॥५॥ हिमकुन्दमृणालाभं दैत्यानां परमं गुरुम् । सर्वशास्त्रप्रवक्तारं भार्गव प्रणमाम्यहम् ॥६॥ नीलांजनचयप्रख्यं रविसूनुं महाग्रहम् । छायाया गर्भसम्भूतं वन्दे भक्त्या शनैश्चरम् ॥७॥ अर्द्धकायंमहाघोरं चन्द्रादित्यविमर्दकम् । सिंहिकायाः सुतं रौद्रं तं राहुं प्रणमाम्यहम् ॥८॥ पलालधूमसंकाशं ताराग्रहविमर्दकं । रौद्रं रुद्रात्मजं क्रूरं तं केतुं प्रणमाम्यहम् ॥९॥ व्यासेनोक्तमिदं स्तोत्रं यः पठेत् प्रयतो नरः । दिवा वा यदि वा रात्रौ शांतिस्तस्य

न संशयः ॥१०॥ ऐश्वर्यमतुलं चापि आरोग्यं पुष्टिवर्धनं । नरनारीप्रियत्वं च तथा दुःस्वप्ननाशनं ॥ ११ ॥ तक्षकोऽग्निर्यमो वायुर्ये चान्ये पीडका ग्रहाः । ते सर्वे प्रथम यान्ति व्यासो ब्रूने न संशयः ॥ १२ ॥ इति श्रीनवग्रहस्तोत्रं संपूर्णम् ॥

अथ दुर्गाष्टकम् ।

नमस्ते शरण्ये शिवे सानुकंपे नमस्ते जगद्व्यापिके विश्वरूपे । नमस्ते जगद्वन्द्यपादारविन्दे नमस्ते जगत्तारिणि त्राहि दुर्गे ॥ १ ॥ नमस्ते जगच्चिन्त्यमानस्वरूपे नमस्ते महायोगिनि ज्ञान रूपे । नमस्ते सदानन्दकन्दस्वरूपे नमस्ते जगत्तारिणि त्राहि दुर्गे ॥ २ ॥ अनाथस्य दीनस्य तृष्णातुरस्य भयार्त्तस्य भीतस्य बद्धस्य जन्तोः । त्वमेका गतिर्देवि निस्तारदात्रि नमस्ते जगत्तारिणि त्राहि दुर्गे ॥३॥ अरण्ये रणे दारुणे शत्रुमध्येऽनले सागरे दुस्तरे राजगेहे । त्वमेका गतिर्देवि निस्तारहेतुर्नमस्ते जगत्तारिणि त्राहि दुर्गे ॥४॥ अपारेमहादुस्तरेऽत्यन्तघोरे

विपत्सागरे मज्जतां देहभाजाम् ॥ त्वमेका गतिर्देवि निस्तारनौका नमस्ते जगत्तारिणि त्राहि दुर्गे ॥५॥ नमश्चंडिके चण्डदोर्दण्डलीलालसत्खण्डिताखण्डलाशेषभीते । त्वमेका गतिर्विघ्नसन्दोहहन्त्री नमस्ते जगत्तारिणि त्राहि दुर्गे ॥६॥ त्वमेकाऽजिताराधितासत्यवादिन्यमेयाऽजिताऽक्रोध नाक्रोधनिष्ठा । इडा पिङ्गला त्वंसुषुम्णा च नाडी नमस्ते जगत्तारिणि त्राहि दुर्गे ॥ ७ ॥ नमो देवि दुर्गे शिवे भीमनादे सरस्वत्यरुन्धत्यमोघस्वरूपे । विभूतिः शची कालरात्रिः सती त्वं नमस्ते जगत्तारिणि त्राहि दुर्गे ॥८॥ शरणमसि सुराणांसिद्धविद्याधराणामुनिदनुजनराणां व्याधिभिः पीडितानाम् । नृपतिगृहगतानां दस्युभिस्त्रासितानां त्वमसि शरण मेका देवि दुर्गे प्रसीद ॥ ९ ॥ इदं स्तोत्रं मया प्रोक्तमापदुद्धारहेतुकम् । त्रिसन्ध्यमेकसन्ध्यं वा पठनादेव संकटात् । मुच्यते नात्र सन्देहो भुवि स्वर्गे रसातले ॥ १० ॥ समस्तं श्लोकमेकं वा यः पठेद्भक्तितः सदा । स सर्वदुष्कृतं

तीर्त्वा प्राप्नोति परमां गतिम् ॥११॥ पठनादस्य देवेशि किन्न सिध्यति भूतले । स्तवराजस्त्वयं देवि संक्षेपात् कथितस्त्वया ॥१२॥ इति विश्वसारे आपदुद्धारकल्पे दुर्गास्तवराजः समाप्तः ॥

अथाद्यास्तोत्रम् ।

ओँ नमः आद्यायै । शृणु वत्स प्रवक्ष्यामि आद्यास्तोत्रं महाफलम् यः पठेत् सततं भक्त्या स एव विष्णुवल्लभः ॥ १ ॥ मृत्युर्व्याधिभयं तस्य नास्ति किञ्चित् कलौ युगे । अपुत्रो लभते पुत्रं त्रिपक्षं श्रवणं यदि ॥२॥ द्वौ मासौ बन्धनान्मुक्तिर्विप्रवक्त्राच्छ्रुतं यदि । मृतवत्सा जीववत्सा षण्मासं श्रवणं यदि ॥३॥ नौकायां सङ्कटे युद्धे पठनाज्जयमाप्नुयात् लिखित्वा स्थापनं गेहे नाग्निचौरभयं क्वचित्॥४॥ राजस्थाने जपो नित्यं प्रसन्नाः सर्वदेवताः । ओँ ह्रीं । ब्रह्माणी ब्रह्मलोके च वैकुण्ठे सर्वमङ्गला ॥५॥ इंद्राणी अमरावत्यामम्बिका वरुणालये । यमालये कालरूपा ।

कुबेरभवने शुभा ॥६॥ महानन्दाग्निकोणे च वायव्यां मृगवाहिनी । नैर्ऋत्यां रक्तदन्ता च ऐशान्यां शूलधारिणी ॥७॥ पाताले वैष्णवीरूपा सिंहलदेवमोहिनी । सुरमा च मणिद्वीपे लंकायां भद्रकालिका ॥८॥ रामेश्वरी सेतुबन्धे विमला पुरुषोत्तमे । विडजा पौंड्रदेशे च कामाख्या नीलपर्वते ॥९॥ कालिका वङ्गदेशे च अयोध्यायां महेश्वरी । वाराणस्यामन्नपूर्णा गयाक्षेत्रे गयासुरी ॥१०॥ कुरुक्षेत्रे भद्रकाली व्रजे कात्यायनी परा । द्वारकायां महामाया मथुरायां महेश्वरी॥११॥ क्षुधा त्वं सर्वभूतानां वेला त्वं सागरस्य च । नवमी कृष्णपक्षस्य शुक्लस्यैकालदशी परा॥१२॥ दक्षस्य दुहिता देवी दक्षयज्ञविनाशिनी । रामस्य जानकी धात्री रावणध्वंसकारिणी ॥१३॥ चण्डमुण्डवधे देवी रक्तबीजविनाशनी । निशुम्भशुम्भमथिनी मधुकैटभघातिनी ॥१४॥ विष्णुभक्तिप्रदा दुर्गा सुखदा मोक्षदा समा । इममाद्यास्तवं पुण्यं यः पठेत् सततं नरः ॥१५॥ सर्वज्वरभयं न स्यात् सर्वव्याधिविना-

शनम् । कोटितीर्थफलं तस्य लभते नात्र संशयः ॥१६॥ जया मे चाग्रतः पातु विजया पातु पृष्ठतः । नारायणी शीर्षदेशे सर्वाङ्गे सिंहवाहिनी ॥ १७ ॥ शिवदूती उग्रदण्डे प्रत्यङ्गे परमेश्वरी । विशालक्षी महामाया कौमारी शङ्खिनी शिवा ॥१८॥ चक्रिणीजयदात्री च रणमत्ता रणप्रिया । दुर्गा जयन्ती काली च भद्रकाली महोदरी ॥१९॥ नारसिंही च वाराही सिद्धिदात्री सुखप्रदा । जयंकरी महारौद्री महाभयविनाशिनी ॥ २० ॥

इति श्रीब्रह्मयामले ब्रह्मनारदसंवादे आद्यास्तोत्रं समाप्तम् । ओं तत्सत् ॥

सङ्कटास्तोत्रम् ।

ओं नमः सङ्कटायै । नारद उवाच । योगिसेव्य मुनिश्रेष्ठ सर्वज्ञ सुखदायक । आख्यानानि सुपुण्यानि श्रुतानि त्वत्प्रसादतः ॥१॥ न तृप्तिमधिगच्छामि तव वागमृतेन च । वदस्वेकं महाप्राज्ञ संकटाख्यानमुत्तमम् ॥ २ ॥ इति तस्य वचः श्रुत्वा

योगिसेभ्योऽब्रवीद्वचः संकष्टनाशनं स्तोत्रं शृणु देवर्षिसत्तम ॥ ३ ॥ द्वापरे तु पुरावृत्ते भ्रष्टराज्यो युधिष्ठिरः । भ्रातृभिः सहितोऽरण्यं निर्वेदंपरमंययौ ॥ ४ ॥ तदानींतुततःकाशी पुराद्यातोमहामुनिः । मार्कण्डेयइतिख्यातो महाशिष्योमहातपाः ॥ ५ ॥ तं दृष्ट्वा तु समुत्थाय प्रणिपत्य सुपूजितः । किमर्थम्लानवदन मेतत्त्वंमांनिवेदय ॥६॥ युधिष्ठिरउवाच । संकटंमेमहत्प्राप्त मेतादृक्वदनंततः । एतन्निवारणोपायं किञ्चिद्ब्रूहिमहामते ॥ ७ ॥ मार्कण्डेयउवाच । आनन्दकाननेदेवी सङ्कटानामविश्रुता । वीरेश्वरोत्तरे भागे चन्द्रेशस्यचपूर्वतः ॥ ८ ॥ शृणुनामाष्टकं तस्याः सर्वसिद्धिप्रदंनृणाम् । संकटा प्रथमं नाम द्वितीयं विजयातथा ॥९॥ तृतीयंकामदाप्रोक्ता चतुर्थंदुःखहारिणी । शर्वाणीपञ्चमंनाम षष्ठंकात्यायनीतथा ॥१०॥ सप्तमंभीमनयना सर्वरोगहराष्टमम् । नामाष्टकमिदं पुण्यं त्रिसन्ध्यंश्रद्धयान्वितः ॥११॥ यःपठेत्पाठयेद्वापि नरोमुच्येत सङ्कटात् । इत्युक्त्वातदृषिश्रेष्ठः सतुवारा-

णसींययौ ॥१२॥ ततःसंपुज्यतांदेवी वीरेश्वरसमन्विताम् । भुजैश्च दशभिर्युक्तां लोचनत्रितयान्विताम् ॥ १३ ॥ मालाकमण्डलूपेतां वरपद्मगदाधराम् । त्रिशूलडमरूचाप शंखचर्मविभूषिताम् ॥ १४ ॥ इतितस्य वचःश्रुत्वा नारदोहर्षितोऽभवत् । ततश्चाभयहस्तांतां प्रणम्यविधिनन्दनः ॥ १५ ॥ वरत्रयंगृहीत्वातु ततो विष्णुपुंययौ । एतत्स्तोत्रस्यपठनं पुत्रपौत्रादिवर्धनम् ॥१६॥संकष्टनासनं चैव त्रिषु लोकेषु विश्रुतम् । गोपनीयं प्रयत्नेन महावन्ध्याप्रसूतिकृत् ॥ १७ ॥

इति श्रीपद्मपुराणे संकटानामाष्टक स्तोत्रं समाप्तम् ।

ओंतत्सदित्यादिकं पठनीयम् । अर्गलास्तोत्रम् ।

ओंनमश्चण्डिकायै । ओंतत्सदित्युच्चार्य्य । या देवी स्तूयतेनित्यं विबुधैवेदपारगैः । सा मे भवतुजिह्वाग्रे ब्रह्मरूपा सरस्वती ॥१॥ ओंब्रह्मोवाच ॥ जय त्वं देवि चामुण्डे जय भूतापहारिणि । जय सर्वगतेदेवि कालरात्रि नमोस्तुते ॥२॥ श्रीमत्सुरासुराराध्यामरुणाम्बुजहस्तिनीम् । चराचरजगद्धात्रीमम्बिकां प्रणमाम्यहम् ॥३॥ जयन्तीमङ्गलाकाली भद्रकालीकपालिनी । दुर्गाक्षमा

शिवा धात्री स्वाहा स्वधा नमोस्तुते ॥४॥ मधुकैटभ-
विध्वंसि विधातृवरदे नमः । रूपं देहि जयं देहि यशो दे
हि द्विषो जहि ॥५॥ महिषासुरनिर्णाशि त्रैलोक्यवरदे
नमः । रूपं० ॥६॥ रक्तबीजवधे देवि चण्डमुण्डविना-
शिनि । रूपं० ॥७॥ शुम्भस्यैव निशुम्भस्य धूम्राक्षस्य
च मर्दिनि । रूपं० ॥८॥ वन्दितांघ्रियुगे देवैर्देवि सौभा-
ग्यदायिनि । रूपं० ॥९॥ अचिन्त्यरूप चरित सर्वशत्रु
विनाशिनि । रूपं० ॥१०॥ नतेभ्यः सर्वदा भक्त्या च-
ण्डिके दुरितापहे । रूपं० ॥११॥ स्तुवतां भक्तिपूर्वं त्वां
चण्डिके व्याधिनाशिनि । रूपं० ॥१२॥ सुरथस्य समा-
धेश्च दद्धाविष्टवर वरम् । रूपं० ॥१३॥ चण्डिके सततं ये
त्वामर्च्चयन्तीह भक्तितः । रूपं० ॥१४॥ देहि सौभाग्य
मारोग्यं देहि देवि परं सुखम् । रूपं० ॥१५॥ विधेहि देवि
कल्याणं विधेहि विपुलां श्रियम् । रूपं० ॥१६॥ चण्डिके
सततं दुर्गे जयं दास्यसि सर्वदा । रूपं० ॥७॥ विधेहि
द्विषतां नाशं विधेहि बलवर्च्चसी । रूपं० ॥१८॥ सुरासुर

शिरोरत्ननिघृष्टचरणांबुजे । रूपं० ॥१९॥ विद्यावन्त यशस्वन्तं लक्ष्मीवन्तं जनं कुरु । रूपं०॥२०॥ देविप्रचण्डदोर्दण्डदैत्यदर्पनिषूदिनी । रूपं०॥२१॥ प्रचण्डदैत्यदर्पघ्ने चण्डिके प्रणतोऽस्मि ते । रूपं०॥२२॥ चतुर्वक्त्रैश्चतुर्वक्त्रसंस्तुते परमेश्वरि । रूपं०॥२३॥ कृष्णेनसंस्तुते देवि शश्वद्भक्त्या त्वमम्बिके । रूपं० ॥२४॥ हिमाचलसुतानाथसंस्तुते परमेश्वरि । रूपं०॥२५॥ इन्द्राणीपतिसद्भावपूजितेपरमश्वरि । रूपं०॥२६॥ देविभक्तजनोद्दामदत्तानन्दोदयेऽम्बिके । रूपं०॥२७॥ पत्नीं मनोरमां देहिमनोवृत्त्यनुसारिणीम् । तारिणीं दुर्गसंसारसागरस्य कुले द्भवाम् ॥२८॥ इदंस्तोत्रं पठित्वा तु महास्तोत्रं पठेन्नरः । स तु सप्तशती संख्यावरवाप्नोति सम्पदाम् २९ नान्यथाफलमाप्नोति श्रीशिवस्यानुशासनात् ॥३०॥ इति श्रीब्रह्मांडपुराणं मार्कण्डेयब्रह्मसंवादे अर्गलास्तोत्रसमाप्तम् । श्रीजगदम्बार्पणमस्तु । कीलकस्तोत्रम् ।

ओंतत्सत् । मार्कण्डेयउवाच ॥ विशुद्धज्ञानदेहाय त्रिवेदीदिव्यचक्षुषे । श्रेयःप्राप्तिनिमित्ताय नमःसोमार्द्ध-

धारिणे ॥१॥ सर्वमेतद्विजानीयान्मन्त्राणामपिकीलकम् । सोऽपिक्षेममवाप्नोति सततं जाप्यतत्परः॥२॥ सिध्यंत्युच्चाटनादीनि कर्माणि सकलान्यपि । एतन स्तुवतां देवीं स्तोत्रमात्रेण भक्तितः ॥३॥ न मन्त्रो नौषधं तस्य न किञ्चिदपि विद्यते । विनाजाप्येनसिध्यते सर्वमुच्चाटनादिकम् ॥४॥ समग्राण्यपि सिध्यन्ति लोकशंकामिमांहरः । कृत्वानिमन्त्रयामास सर्वमेवमिदंशुभम् ॥५॥ स्तोत्रं व चण्डिकायास्तु यच्च गुह्यं चकार सः । (सम्पूर्णफलमेतेन ततः प्रारभ्यते च तत् । ऐश्वर्यं त्वत्प्रसादेन सौभाग्यारोग्यसम्पदः) । सम्प्राप्नोति सुषुण्येनतां यथावन्नियंत्रिणाम् ॥६॥ सोऽपिक्षेममवाप्नोति सर्वमेव न संशयः। कृष्णायां वा चतुर्दश्यामष्टम्यां वा समाहितः ॥७॥ ददाति प्रतिगृह्णाति नान्यथैषा प्रसीदति । इत्थं रूपेण कीलेन महादेवेन कीलितम् ॥८॥ योनिष्कीलांविधायैनां चण्डींजपतिनित्यशः । ससिद्धः सगणःसोऽथ गन्धर्वोजायतेध्रुवम् ॥९॥ नचैवाप्यशुभं तस्य भयंक्वापिनजायते । नापमृत्युवशंयाति मृतो

मोक्षमवाप्नुयात् ॥१०॥ ज्ञात्वाप्रारभ्यकुर्वीत ह्यकुर्वाणोविनश्यति । ततोज्ञात्वैवसम्पूर्णमिदंप्रारभ्यतेबुधैः ॥११॥ सौभाग्यादिचयत्किञ्चिद् दृश्यतेललनाजने । तत्सर्वंतत्प्रसादेन तेनजाप्यमिदंमदा ॥१२॥ शनैस्तु जाप्यमानेऽस्मिन् स्तोत्रंसम्पत्तिरुच्चकैः । मवत्यवसमाग्राहि ततःप्रारभ्यमेवतत् ॥१३॥ ऐश्वर्यंयत्प्रसादेन सौभाग्यारोग्यसम्पदः।शत्रुहानिःपरोमोक्षः स्तूयते सा न किं जनैः ॥ १४ ॥ चण्डिकां हृदयेनापि यःस्मरत् सततंनरः।हृद्यं काममवाप्नोति हृदि देवी वसेत्सदा १५ अग्रे वंदे महादेव्याः कृत्वा कीलकधारणम् ।निष्कीलकं तथा कृत्वा पठितव्यं समाहितैः ॥ १६ ॥ सर्वेषां चैव देवानां विद्यानांच यशस्विनाम् । इदं योनिःसमाख्याता सर्वमंत्रेषु गोपिता ॥१७॥ इति श्री ब्रह्माण्डपुराणे मार्कण्डेयब्रह्मसंवादे कीलकस्तवः समाप्तः ॥

नवग्रहस्तोत्रपुनःपठनीयं। भगवत्याःप्रणामः

सर्वमङ्गलमाङ्गल्ये शिवे सर्वार्थसाधिके । शरण्ये

त्र्यम्बकेगौरिनारायणि नमोऽस्तुते॥१॥ सरस्वत्या ध्यानम्

तरुणसकलमिन्दुंबिभ्रती शुभ्रकान्तिः कुचभरनमिताङ्गी सन्निषण्णा सिताब्जे। निजकरकमलोल्लेखनीपुस्तकश्रीः सकलविभवसिद्ध्यै पातुवाग्देवतानः।१।

सरस्वत्याः प्रणामः।

भद्रकाल्यै नमो नित्यं सरस्वत्यै नमोनमः।
वेदवेदान्तवेदांगविद्यास्थानेभ्य एव च ॥ १ ॥

गरुडस्तोत्रम्।

सुपर्णं वैनतेयंचनागारिं नागनाशनम्। विषान्तकं जितविषमजितंविश्वरूपिणम्।१। गरुत्मन्तं खगपतिं तार्क्ष्यं कश्यपनन्दनम्। द्वादशैतानिनामानि गरुडस्य महात्मनः॥२॥ यः पठेत्प्रातरुत्थाय स्नातोवाशयनेऽपिवा। विषंनाक्रमतेतस्यनचहिंसन्तिपन्नगाः॥३॥ संग्रामे विजयस्तस्य बन्धने मुक्तिमाप्नुयात्। यात्रायां लभते सिद्धिं तस्मान्नित्यं पठेन्नरः ॥ ४ ॥ इति गरुडपुराणे गरुडस्तोत्रं समाप्तम् ॥ मनसायः ध्यानम्।

आस्तीकस्य मुनेर्मात्रे भगिन्यै वासुकेस्तथा।

जरत्कारुमुनेः पत्न्यै मनसायै नमोऽस्तु ते ॥१॥

लक्ष्मीध्यानम् ।

पाशाक्षमालिकाम्भोज सृणिभिर्याम्यसौम्ययोः । पद्मासनस्थां ध्यायेच्च श्रियं त्रैलोक्यमातरम् ॥१॥ गौरवर्णां सुरूपाञ्च सर्वालंकारभूषिताम् । रौक्मपद्मव्यग्रकरां वरदां दक्षिणेन तु ॥ २ ॥ श्रीकृ० मस्तु ॥

लक्ष्मीप्रार्थना ।

नमस्ते सर्वभूतानां वरदासि हरिप्रिये । यागतिस्त्वत्प्रपन्नानां सा मे भूयात्त्वदर्च्चनात् ॥१॥ धनदायै नमस्तुभ्यं नित्यं पद्मालये रमे । भवन्तु त्वत्प्रसादान्मे धनधान्यादिसम्पदः ॥२॥

गुरुप्रणामः ।

अखण्डमण्डलाकारं व्याप्तं येन चराचरम् ।
तत्पदं दर्शितं येन तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥

विष्णुचरणामृतधारणमन्त्रः ।

अकालमृत्यु हरणं सर्वव्याधिविनाशनम् ।
विष्णुपादोदकं पीत्वा शिरसा धारयाम्यहम् ॥

विप्रपादोदकधारणे मन्त्रः ।

विप्रपादोदकं पीत्वा यावत्तिष्ठति मेदिनीम् ।
तावत् पुष्करपात्रेण पिवन्ति पितरोदकम् ॥ १ ॥

इति नित्यकर्मपद्धतिः संपूर्णा ।

प्रिण्टर-ठाकुरप्रसाद मिश्र द्वारा सत्यसुधाकर प्रेस पटना में छपा ।

इश्तहार ।

सुदामाचरित्र हलधरकृत	॥≈)	कबीर बीजक मूल	॥)
लघुसंग्रह भाषा टीका	॥≈)	किस्सा कलाकाम	॥)
सतिरक्षा नाटक	।=)	बड़ा उल्लू बसन्त	-)॥
शिवविवाह नाटक	॥)	कोकशास्त्र सचित्र	≈)॥
सेठानीविलास नाटक	।≈)	किस्सा डल्ला	≈)
दो स्त्री का पति	।=)	जनक फुलवारी नाटक	=)॥
द्रोपदी चीरहरण नाटक	।=)	प्रश्नोत्तरी भाषा टीका	-)॥
क़िस्सा नवरत्न	।≈)	फूलों का गुच्छा	≈)
किस्सा गुलशन जाफ़िजां	१)	इश्क रसिक छबीली	=)
प्रभात संग्रह	=)	मोअजज़ा आलेनबी	-)॥
बड़ा भरथरी चरित्र	।≡)	छिनाल पचीसी	-)
होली चैत विनोद	)॥	रसिक छबीली	-)॥
किस्सा केसर गुलाब	॥)	रकारादिरामसहस्रनाम	≡)
क़िस्सा सोते जागते का	।)	मकारादिरामसहस्रनाम	≡)
शकुन्तला नाटक	।≈)	चौबीस गायत्री	।)

पुस्तक मिलने का पताः—

कन्हैयालाल बुकसेलर

पटना (सिटी) ।